חסידות · ספרי חסידות נוספים

אמרי שפר

רבי נפתלי צבי הורוביץ מרופשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אמרי שפר

רבי נפתלי צבי הורוביץ מרופשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אמרי-שפר/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרשת וירא 4
פרשת חיי שרה 5
פרשת תולדות 5
פרשת ויצא 7
פרשת תרומה 9
פרשת תצוה 11
פרשת כי תשא 12
פרשת ויקהל 13
פרשת פקודי 16
פרשת ויקרא 17
מגילת אסתר 18
תהילים 19
ליקוטים 20
מאמר קדישין 26
מכתבי קודש 30
פרק א 30
פרק ב 31
פרק ג 33
פרק ד 37
פרק ה 38
פרק ו 39
פרק ז 46
צוואת ר' משה מפשעווארסק 46

פרשת וירא

חידושי תורה מהרב הקדוש א"א מופה"ד רבינו הגדול מוה' **נפתלי צבי הורוויץ** אבד"ק **ראפשיץ** זצוק"ל אשר היו בכתובים עד עתה, וגם נמצאו בכי"ק הרב הצדיק מוה' נתן ליב זצ"ל בן הרה"ק רבן של ישראל מוה' מנחם מענדיל מרומנאב זצוק"ל.

וירא אליו ד' וגו' וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל וגו'. ופרש"י מכאן אמרו חז"ל גדול הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה. יש לדקדק על תיבת והנה שהוא מיותר שיכול לומר וירא שלשה אנשים נצבים כו'. ועוד איך דקדקו חז"ל מכאן שגדול הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה דלמא שאני אברהם שהורגל תמיד להיות מכניס אורח וזה הי' מכח מעלתו שהיה בו מדת החסד לאברהם כמו שאמר הכתוב ויטע אשל בבאר שבע ודרשו חז"ל אכילה שתי' לוי' ולכן הקדים מצות הכנסת אורחים לקבלת פני השכינה ולעולם גדול' קבלת פני השכינה יותר מהכנסת אורחים. ונראה עפ"י מה שאמרו חז"ל ההולך לדבר מצוה שכינה מתלוות עמו, והיינו שמחמת גודל הארת המצוה ותשוקתו בה גורם לו התגלות אלהותו ית' והשראת השכינה עליו לכן גם כאן אחר מעשה המילה שמל את עצמו נאמר וירא אליו ה' ר"ל לפי שהלך ועסק במצוה הזאת הי' לו השראת השכינה והתגלות אלהותו ית' ועי"ז וירא אליו ד' והנה כו' ר"ל ע"י שקיבל אור פני השכינה הקדושה הי' בו יותר זריזות ומצות הכנסת אורחים ממה שהי' לו קודם ולכן נופל לשון והנה המורה על דבר הקודם כי כך הוא משמעות תיבת והנה בכל מקום שאומרים כל מלמדי תינוקות (והנה אונ אין) דלכאורה אינו מובן אך לפי לשון בני אדם מי שמספר איזה מעשה לחבירו ובתוך כך רוצה לומר לו איזה דבר שנתחדש בתוך אותו מעשה אומר לו בזה הלשון (אונ אין דעם) וכן כאן דיברה תורה כלשון בני אדם שבתחילה מספר מן השראת השכינה שהי' עליו ואח"כ אומר וירא והנה כו' ר"ל מכח קבלת פנ' השכינה הי' בו זריזות יותר גדול' אל הכנסת אורחים ממה שהי' בו קודם לזה ולכך וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו כו'. ועפי"ז נוכל לומר שזה ג"כ פי' דברי חז"ל גדול הכנסת אורחים יותר ר"ל מה שהי' גדול אצלו הכנסת אורחים יותר מקודם זה בא לו מקבלת פני השכינה כנ"ל:

פרשת חיי שרה

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וירא והנה גמלים באים גו' ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל גו'. לכאורה יש לדקדק מה משמיענו הכתוב בענין הגמלים מה שהוא ראה גמלים באים והיא נפלה מן הגמל מה פועל יוצא לנו מזה. ונראה כי עיקר כוונת אברהם אבינו ע"ה הי' מה ששלח את אליעזר ליקח את רבקה לבנו יצחק לפי שראה בנבואה שמדת יצחק הי' מצד הגבורה והפחד ומדת רבקה הוא לגמול חסד ובהזדווגם יחד יומתקו הדינים כידוע ולכן עשה אליעזר את הסימן כשבא אל הבאר שאם יראה איזה נערה שתגמול חסד עמו היא האשה אשר הוכיח ד' לבן אדוני, וזה שאמר ג"כ ללבן ובתואל אם ישכם עושים חסד ואמת עם אדוני כו'. וזה שאמר הכתוב וישא יצחק את עיניו וירא והנה גמלים באים מלשון גמילות חסדים ר"ל שראה שרבקה היא גומלת חסד אמנם ידוע כי דרך הצדיקים אם הוא רואה איזה מידה טובה מחבירו הנעשה באהבה ובדביקות אזי הוא נופל ממדרגתו ונכנע אל אותו הצדיק כמו שכתב אדמ"ו הרב הקדוש **מוהר"ם** זללה"ה על פסוק ויאמר יצחק אל אברהם אביו כו' ע"ש. וכך הי' המעשה ג"כ כאן ביצחק ורבקה כי באותו פעם הי' יצחק בדביקות גדול ע"י מידתו הק' שהוא פחד יצחק כמו שאומר הכתוב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואמרו חז"ל שבאותו שעה תיקן תפילת מנחה ובודאי באותו שעה הי' דבוק מאד בעולם העליון לכך נאמר ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל ר"ל ע"י שראתה אותו בגודל מעלות מדתו הקדושה שהוא הפחד והיראה נפלה היא ממעלת הגמילות חסד שבה ר"ל שלא היו מעשי' נחשבים לכלום בעיניה נגד המעלות של יצחק הצדיק ותאמר אל העבד מי האיש הלזה כו':

פרשת תולדות

ויעתר יצחק לד' לנכח אשתו ותהר וגו'. כבר הקשו מפרשי התורה על אמרו לנכח אשתו וגם למה ויעתר לו ד' לו ולא לה. ונראה דהנה יש צדיקים חכמים ונבונים אשר בגודל חכמתם יודעים באיזה דרך ישכון אור הקדוש עליהם ואיך לכוין במעלות ובמידות עליונות ולכן כשרואים ח"ו איזה צער או חסרון בעולם אזי הם יודעים עפ"י חכמתם הזכה באיזה בחינה העליונה נעשה הפגם שעי"ז נסתם מקור ההשפעה טובה ונעשה הרעה הזאת בעולם ורואין תיכף לתקן הפגם הזה ע"י התפילות והכוונות והיחודים הידועים להם עד שחוזרים העטרה ליושנה ופותחין את סתימת המקור הקדוש וממילא נהפך לטוב זה החסרון שבעוה"ז ע"י השתלשלות העולמות כידוע וכמו שמצינו בגמרא

כמה מעשיות שהי' בימי התנאים ואמוראים כגון ר"מ ור"א ור' חנינא בן דוסא שאם הי' חסר בעוה"ז גשם או כדומה היו מתפללין ונעשה תיכף בקשתם. אבל אנחנו שאין אתנו יודע איך לעמוד ולהתפלל באותן הכוונות לא מהם ולא מקצתן לכן אנו מתפללין סתם להשי"ת שיהא העולמות עליונים במילואם וטובם על רחמיו וחסדיו הגדולים אעפ"י שאין אנו כדאי וראוים לכך כמו שאנו אומרים אם לא למענינו למענך פעול כו' ר"ל שיעורר השי"ת את רחמיו וחסדיו הגדולים על שם הוי' ב"ה לכל העולמות. כי אם השם הקדוש הוי' ב"ה הוא במילואו עם כל הטובות והחסדים החתומים בו בכל תנאיו אז כל העולמות הם בשמחה גדולה וגם בעוה"ז לא יחסר כל בו כמו שאמר דוד המלך ע"ה לולי ד' שהי' לנו ומסיים המזמור עזרנו בשם ד' כו' כי כל עיקר הישועות ונחמות באים מכח שם הוי' ב"ה. ונוכל לומר שזה ג"כ משמעות הפסוק ויעתר יצחק לד' לנכח אשתו ר"ל שהתפלל שיתמלא השם ב"ה בדחמיו וחסדיו הגדולים מחמת שראה החסרון באשתו כי עקרה היא. ויעתר לו ד' ותהר רבקה אשתו כמו שפרש"י נתרצה ונתפייס ונתפתה אליו היינו שנתקבל תפילתו ונתמלא השם הוי' ב"ה ועי"ז ותהר רבקה אשתו. דלכאורה קשה למה כופל להזכיר את השם פעם שנית דכתיב תחילה ויעתר יצחק לד' כו' והי' לכתוב אח"כ ויעתר לו ותהר כו' אלא ודאי בא להורות על מה שכתבנו:

הגישה לי ואוכלה מציד בני בעבור תברכך נפשי וגו'. ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת. צריכין להבין למה תלה את הברכה דוקא ע"י אכילה ושתי'. ועוד מה ענין המטעמים וכי יצחק אבינו הי' מתאוה למטעמים והלא נאמר צדיק אוכל לשובע נפשו. ונראה עפ"י מה שאמר הכתוב ויעקב איש תם יושב אוהלים וכתב בזוהר הקדוש דלכך נקרא איש תם ע"ש שהיה כלול מתרין סטרין חסד וגבורה וזה הוא יושב אוהלים לשון רבים דאינון תרין דרועין אוהל של אברהם שהוא חסד לאברהם ואוהל של יצחק שהוא פחד יצחק והנה אף שכל פינות שאתה פונה הוא יותר לצד ימין כמו שאמר הכתוב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם על כל זה הי' צריך לעת עתה לקבל הברכות מאביו והוצרך להטות יותר לצד שמאל ולהכניע את עצמו אל מדת יצחק כדי שיקבל את הברכה של עשו כמו שקיבל ממנו את הבכורה. וזה שאמר הכתוב ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות ותלבש את יעקב בנה הקטן כי מלבוש הוא בגימ' עשו עם ב' הכללים ולפי שזה הי' מלבושיו החמודות לקח אותם יעקב בחכמתו ולכן נק' שמו יעקב לפי שידו אוחזת בעקב עשו ר"ל שהי' יודע לעקב ולרמאות עשו וזה שאמר עשו ויעקבני זה פעמים ר"ל שעל שרימה אותו ב' פעמים נעשה שמו עשו שהוא בגימ' ב' פעמים יעקוב מלא. והנה כוונת יצחק הי' במה שאמר לעשו הביאה לי ציד כו' כדי שימשוך עליו יראת

שמים מן מקור היראה העליונה ע"י אכילת הבשר היינו שיתן כח בבחינת שור הרשום בכסא הכבוד. וכמו שפירשתי על פסוק וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב כי ע"י האכילה נותן האדם כח בארבעה פנים של כסא הכבוד שהם ארי' שור נשר אדם כל א' לפי בחינתו וכשחטאו ישראל במעשה העגל המירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב ר"ל שסילקו עצמן מן השור הקדוש הנ"ל ודבקו את עצמן לשור וחמור של ס"א שהוא א' מארבעה אבות נזיקין אבל יצחק אבינו ע"ה הי' כונתו באכילה זאת לתקן את כח שור העליון כדי להמשיך משם יראת שמים על בניו ולפיכך אמר הלשון הגישה לי ואוכלה ר"ל שיקרב עצמו אל מדתו שהוא פחד יצחק, ויעקב הבין כל זאת ולכן היטה את עצמו למידת יצחק והלביש א"ע חיל ורעדה מפחד ד' ומהדר גאונו ונתן את מסוה הבושה על פניו כדי שיקבל הברכות מאביו. וזה שאמר הכתוב ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת דלכאורה תמוה וכי ציוה לו אביו להביא יין אלא התורה מרמז לנו שע"י הכנעתו למדת יצחק והתכללותו בו להוסיף כח וגבורה אל בחינתו הק' כך פעל ועשה כידוע שיין הוא מצד הגבורה ומים הוא מצד החסד. והבן:

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וגו' ופרש"י לכך נאמר ויצא לפי שיציאתו של צדיק עושה רושם כל זמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה כו'. צריך להבין מהיכן הוא דיוקו של רש"י ז"ל וכי באיזה לשון אחר יאמר הכתוב. ונראה דלכאורה הדבר תמוה מאד מה שמצינו בכל הצדיקים הקדושים שהיו עוסקים בצרכי עוה"ז כל א' לפי הנהגתו, כמו באברהם שנאמר בו ויטע אשל בבאר שבע כו' וכן ביצחק נאמר ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים מכאן משמע שהי' עוסק בזריעת האדמה ובחפירת בורות כמו שנאמר וישב יצחק ויחפור בארות המים. וכן יעקב הי' עוסק כל ימיו במלחמות ובישובו של עולם וכן יוסף משה ואהרן דוד ושלמה הי' לכל א' עסקים גדולים בעניני העוה"ז. ולפי דרך השכל הפשוט לא הי' להם לפנות כלל אל עסקי עוה"ז רק לדבק מחשבתם תמיד בעולמות העליונים ולייחד היחודים והזיווגים כיד ד' הטובה עליהם בגודל השגת נשמתם הקדושים כמו מלאכי מרום שכל אחד ממונה על איזה השפעה טובה כגון מיכאל רפאל גבריאל שהם דבוקים תמיד באלהותו ית' ואינם זזים משם אפילו רגע א' וע"י דביקותם הם מקבלים האור הקדוש ומשפיעים למטה כך הי' ראוי לכל צדיק שלא יתן עיניו כלל על המעשים אשר נעשה תחת השמש בעוה"ז רק שיהא לבו דבוק תמיד במקור העליון כך הי' נראה לכאורה. אבל באמת לא כן הוא כמו

שמצינו בספרים הקדושים היינו לפי שהאדם נברא בחומר וצורה והבחירה נתונה ביד האדם להטות לאיזה צד שירצה ע"כ צריך האדם שיתן את עיניו למטה ואת לבו למעלה, ואפילו הצדיק הגדול והקדוש שבדור צריך לראות את עצמו שפל ומעורב עם הבריות וישפיל את עצמו מן מדרגתו שידע בכל עניני העוה"ז את כל המעשים אשר נעשה תחת השמש ומה הוא החסרון והעיכוב של בני אדם לעבודתו ית"ש ולהדריכם בדרך אמת ואח"כ הוא חוזר במחשבתו הק' אל העולמות העליונים ומשפיע להם כל הטובות וכל הברכות ישועות ונחמות. וכמו שמצינו במשה רבינו ע"ה כמו שנאמר ויצא משה אל אחיו וירא בסבלותם ר"ל שיצא ממדרגתו וראה בצרכיהם של ישראל והדריכם בדרכי השי"ת מדרגא לדרגא עד שנגאלו ופתחלהם מ"ט שערי בינה. וכשבאו לקבלת התורה התחיל שוב לפרוש עצמו מעניני העולם כדי לטהר ולקדש את מחשבתו ויהא דבוק באור העליון והי' פרוש ונבדל לגמרי כמו שכתוב ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל והי' ממש כאחד מן המלאכים, ועכ"ז ראה גם בפעם הזאת שאין יוצא ידי חובתו בזה ובלתי אפשרי להמשיך את שפע הקודש לעוה"ז עד שיתקשר את עצמו עם כלל ישראל בעניני העוה"ז כנ"ל לכך נאמר וירד משה מן ההר אל העם ר"ל ירד והשפיל א"ע ממדרגתו הרמה אל עניני צרכי בני ישראל ואח"כ בעלייתו עם המחשבות האלה פתח להם שער קדושה אשר יושפע להם דרך שם כל הטובות והברכות והחסדים העליונים ואח"כ השפיל את עצמו שוב ודיבק א"ע עם בני ישראל פעם שנית ובעלייתו נשא לבו לשמים ופתח להם עוד שער קדושה יותר גבוה וכן פעם שלישית ורביעית וכו' עד שפתח להם מ"ט שערי בינה ושער החמשים לא הי' ביכולתו להשיג כמבואר בזוהר הקדוש על פסוק עד כי יבא שילה בגימ"ט משה וכל זמן שלא יהא שמו שיל"ה לא ישיג את שער החמשים. וזה שאמר משה לישראל קודם מותו בן מאה ועשרים שנה אנכי לא אוכל עוד לצאת ולבא דלכאורה הלשון לצאת ולבא אין לו שחר לפי פשוטו. אבל לפי דברינו פרושו כמשמעו שלא אוכל עוד לצאת ממדרגתי ולחזור ולבא למדרגתי הראשון כאשר עשיתי עד עתה מחמת שלעת זקנה נחלש כח הגוף ואין אדם יכול לעסוק בעניני עוה"ז כמקדם. והנה ידוע כי נשמת יעקב ומשה היו ממקור א' כמבואר בזוהר הק' יעקב מלבר משה מלגאו, ולכן היה מעשיו ג"כ דוגמת משה כנ"ל. וזה שאמר הכתוב ויצא יעקב מבאר שבע ר"ל שיצא מן עניני עוה"ז כי עוה"ז מכונה בשם באר שבע לפי שהעולם עומד על התורה שיש בה שבעה ספרים עם פסוק ויהי בנסוע הארון כידוע ע"ש חצבה עמודי' שבעה. וילך חרנה ויפגע במקום ר"ל שהלך לאסוף ולקבץ את כל הניצוצות הקדושות שנפלו בקליפה שהם עולים ע"י שם הקדוש חב"ו היוצא מן פסוק חיל בלע ויקאנו והם

ר"ת חרנה ויפגע במקום הם אותיות חב"ו. וכדי להבין הענין של ניצוצות קדושות נאמר כי כל מה שאדם עושה עבירה בא' מאבריו שיש בו חיות קדושה מהבורא ית' אזי נופל אותו חלק הקדוש אל הקליפה והצדיק ע"י דביקותו בו ית' הוא מעלה אותן הניצוצות אל שורשם כדי שיתמלא שמו הקדוש ית' עם כל חלקי הקדושה ויאיר בכל העולמות ובכל בחינה ובחינה כידוע. וזה שאמר הכתוב ויפגע במקום ר"ל אחר שדיבק את עצמו בהקב"ה שהוא מקומו של עולם ועשה את כל תפילתו קבע ועיקר בשביל שמו ית' שיהא מלא וכמ"ש לעיל על פסוק ויעתר יצחק לה' וכמ"ש דוד המלך ע"ה ואני תפלתי לך ד'. ואחר שבא אל דביקות העליון ומאס בכל עניני עוה"ז אז וילן שם כי בא השמש ר"ל אז עלה צער ותלונה בלבו שלאותו צדיק על גודל החשכות של עוה"ז שאינו מאיר באור התורה. ויקח את אבני המקום וישם מראשותיו ר"ל שנתן כל המחשבה שבראשו על האותיות הקדושים שהם מצורפים בשמו ית'. וישכב במקום ההוא ר"ל שראה שיש כ"ב אותיות התורה גם בעוה"ז ואין להם שום אור להאיר עינינו כמו שהם מאירים בעולמות העליונים. ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ר"ל הראה לו בחלומו שלא יצער ע"ז מה שנראה בעיניו כמו שבירה ונפילה לאורות הקדושים כי הוא רק כמו סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כך התורה אעפ"י שבעוה"ז היא סתומה וחתומה שאין יכולים להשיג האורות הקדושים והרזין קדישין שבכל אות ואות על כל זה ראשה מגיע השמימה. והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו ר"ל הצדיקים שהם נקראים מלאכי אלקים יכולים לעלות במחשבתם לעולמות הקדושים ע"י התורה ויורדים משם השפעות טובות לישראל כמו שאמר הכתוב עץ חיים היא למחזיקים בה דרכיה דרכי נועם כו' אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד:

פרשת תרומה

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת. איתא במדרש א"ר ברכי' הדא דכתיב לך ד' הגדולה וכו' בא וראה שכל מה שיש למעלה יש למטה אוהל ומזבח כו' הוי לך ד' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ. וז"ש הכתוב לי הכסף ולי הזהב נאום ד' ע"כ. נראה פרושו כי ידוע לכל שאנו מחויבים להמליך עלינו את הבורא ית' בכל מידותיו הקדושים שהם חג"ת נהי"ם אך בלתי אפשר שידבק עצמו במדה אחת לעבוד את ד' במדה אחת לעבוד את ד' באותו מדה כל ימיו בלי שום הפסק, כגון שיתנהג תמיד במדת אהבה וחסד לבד כי כל המוסיף גורע רק צריך לפעמים לאחוז במדת הגבורה והצמצום וכן בכל המדות כמו שאמר התנא איזה דרך

שיבור לו האדם כל שהוא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. וע"ז היו מרמזים שברי הלוחות שהיו מונחים בארון שצריך האדם לשבר מדותיו וזה שאמר דוד המלך ע"ה מכל מלמדי השכלתי שכל מה שראה איזה מדה טובה הן מצד החסד הן מצד הגבורה או מצד התפארות ונצחון כו' עשה הוא ג"כ. ואפילו בדרך הרשעים אמרו חז"ל רשאי אתה ללמוד אבל לא לעשות ח"ו והיינו שעל שהוא מסתכל במעשה הרשעים הוא יכול ללמוד מוסר השכל שיאמר בלבו איך הרשע הזה הוא מבלה ימיו ושנותיו ועוסק רק בדברים הגשמים והתענוג שיש לו מזה הוא כלה ונפסד ואיך מחויב אני למסור נפשי ולהיות עמל בתורה ובמעשים טובים שהוא תענוג הנצחי ורצון הבורא ית'. ובדרך זה פירשתי מה שאמר דהע"ה אשרי האיש אשר לא הלך כו' ובדרך חטאים לא עמד כו' כי אם בתורת ד' חפצו כו' והקשו כל המפרשים על אריכות הלשון ולא אמר בקצור אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים כ"א בתורת ד' חפצו, אך לפי דברינו הנ"ל א"ש וכך פירושו, אשוריו של האיש הוא מה שהולך לפעמים בעצת רשעים ובתורת ד' חפצו ר"ל או באותו פעם שהוא הולך עיקר מחשבתו על תורת ד' שילמוד מזה מוסר כנ"ל אבל לא שילך בשביל שיעמוד וישב עמהם רק עיקר חפצו יהא בתורת ד', וזה שאמר הכתוב כאן דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה ר"ל שילמדו איך יפרשו עצמם לי לשמי. מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי ר"ל אפילו מן מי שהולך אחר שרירות לבו ועושה מה שלבו חפץ תוכל ליקח התרומה הנ"ל. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת כבר ידוע כי זהב מרמז על מדת היראה שהוא מצד הגבורה וכסף מרמז על מדת האהבה שהוא מצד החסד ולכאורה תמוה שיש להקדים מדת החסד למדת הגבורה כמו שמצינו בסדר מדותיו הקדושים אך האמת הוא לפי שהקב"ה חפץ חסד הוא ומקדים רחמים לרוגז לכן המדה ראשונה הוא מדת חסד ואח"כ מדת הגבורה והפחד. אבל אנחנו בלתי איפשר לבא למדרגת האהבה עד שנחזיק תחילה במדת היראה באמת והלואי שנזכה לבא ליראת שמים שהוא יראה הרוחניות ולכך כתיב כאן וזאת התרומה אשר תקחו מאתם תחילה זהב ואח"כ כסף וכן כל שאר דברים שהכתוב מונה כאן הם מרמזים על המדות הקדושות שאנו מחויבים לעבוד בהם את הבורא ית"ש כדי להמליכו עלינו וישרה שכינתו בתוכנו. שזה הי' עיקר כונת עשיית המשכן וכליו כמו שכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם שהוא מורה על מדת המלכות שימלוך עלינו לעולם ועד ולכן הר"ת של "ויקחו "לי "תרומה "מאת "כל הם אותיות מלכות להורות שעל ידי זה יתייחדו כל המדות הקדושים אל מדת מלכותו. ולפ"ז שפיר אמרו חז"ל במדרש הנ"ל על פסוק זה הדא דכתיב לך ד' הגדולה כו' והיינו שבפסוק זה מונה כל השבע מדות הקדושים עד

שמסיים לך ד' הממלכה היינו לקשר את כולם אל מדת המלכות. וכדי לתרץ קושייתינו מה שמקדים הכתוב זהב לכסף ע"ז אמרו ז"ש הכתוב לי הכסף ולי הזהב כו' ר"ל אצלי מדת הכסף קודם לזהב לפי שחפץ חסד אני אבל מה שאתם תקחו לעצמכם תחילה זהב שהוא מדת היראה ואח"כ כסף שהוא מדת האהבה, ואותן י"ג דברים שמונה כאן הכתוב למלאכת המשכן הם כנגד שלש עשרה מדות של רחמים להורות שאם נקיים התרומה כנ"ל דהיינו להפריש עצמנו מכל עניני העולם לרומם ולקדש עצמנו לשמו ית' אזי ימשוך עלינו כל הטובות והחסדים מן י"ג מכילין דרחמי ונזכה לביאת משיח צדקנו בבא"ס:

פרשת תצוה

ועשו את האפד זהב תכלת וגו' ושתי כתפות וגו' ולקחת את שתי אבני שהם ועשית שרשרות ומשבצות גו'. ועשית חשן המשפט וגו'. מאד קשה להבין עפ"י פשוטו למה הי' מעשה חשן ואפד דוקא בדרך הזה כמו שפרש"י שהאפד הי' חבור מאחוריו ושתי אבני שוהם היו קבועים למעלה על שתי הכתפות, ועוד מה הי' הזכרון לבני ישראל בזה. ונראה שזה בא לרמז על המתקות הדינים איך הקב"ה הוא ממתיק ברחמיו וחסדיו הגדולים כל הגבורות המתעוררים על ישראל ושופך חמתו על הרשעים והאפקורסים כמו שכתבתי בפרשת בא איך משה רעיא מהימנא הי' מקבל את הערב רב שיצאו עם ישראל ממצרים כדי שיהיו תמיד לפדיון נפשינו כשיהי' ח"ו איזה קיטרוג אזי יתלה הסרחון בהם וזה שאמרו חז"ל בשעה שאמר הקב"ה למשה לך רד כי שחת עמך אמר לו משה עמי ולא עמך ר"ל השחתה זאת עשו עמי ולא עמך היינו מה שהוצאתי אני מדעתי ולא עמך ישראל, ואלה הדברים מרומזים ג"כ בפסוקים האלה כי האפוד החגור מאחוריו הוא מרמז על סוד אחוריים שהם הדינים הקשים המתעוררים מן שם אלקים ולכן אפד ע"ה הוא בגימ' אלהים ואם הוא מלא בוי"ו כזה אפוד הוא בגימ' צ"א כמספר היחוד של שם הוי' ואדני להורות שאחר שנמתקין הדינין ע"י הכתפות ואבני שוהם נתהפך הדינים לרחמים ונעשה היחוד הגמור. וזה שכתבו המקובלים שיש שני מלאכים א' שמו קצפיא"ל העומד לשמאל לקטרג ולהביא קצף על הרשעים וא' שמו רפאל העומד לימין להמליץ טוב ולעלות רפואה לישראל מכל המקטריגים ולכן המספר של שניהם שי"א כמספר שוה להורות שע"י הכתפות ואבני שוהם הם נעשים שוה בשוה כמו שהכתפות ואבני שהם היו שוה בשוה במדה ובמשקל. וזש"ה זכרון לבני ישראל ר"ל שע"י זה יעלה זכרונם לטוב ויומתקו הדינין וזה ג"כ סוד אבני השהם שהיו א' בימין וא' בשמאל כי למעלה מהם יש עוד שני מלאכים הממונים עליהם א' שמו גבריאל העומד משמאל וא'

שמו מיכאל העומד בימין והם נכללים זה בזה. ולכן המספר של שניהם יחדיו עולה שמ"ז כמנין שה"ם ע"ה. וזש"ה "ואת "שמות "הששה "הנותרים ר"ת השוה להורות שע"י שהם שו"ה למטה ולמעלה על הכתפות שה"ם שהוא אותיות משו"ה עי"ז נכללים הדינים בחסדים ונעשה רחמים גמורים וז"ס השוה ומשוה קטן וגדול והבן. והנה אחר שנמתקו גבורות האפד ע"י אבני שהם הי' מחבר אותם אל החשן לרמז שמשם בא עיקר השמירה והברכות לישראל שהי' קבוע שם י"ב אבנים ועליהם שמות י"ב שבטים שהם כנגד י"ב צירופי הוי' ב"ה ולכך הי' שמו חש"ן שהוא ר"ת "שומר "נפשות "חסידיו. וגם הוא אותיות נח"ש לרמז על גבורות הקשים של אפד המחובר בו למטה ונופל על הרשעים וזה הי' שמירה גדולה לישראל כדרך הנחש הסובב את האוצר לשמרו שלא יקרב אליו שום דבר רע. רק כל הברכות וכל הטובות יחולו על ישראל מעתה ועד עולם א"ס:

איתא במדרש כתיב נר לרגלי דבריך. וכתיב נר ד' נשמת אדם אמר הקב"ה נרי יהי' בידך ונרך בידי. ע"כ. נראה פירושו עפ"י מ"ש בספר נועם אלימלך על פסוק חסד ומשפט אשירה שהוא מלשון פירות הנושרין, ואמרו חז"ל אם חסד אשירה ואם משפט אשירה ר"ל בעת שאני רואה החסדים מתגברין וממשמשין ובאים אז אני משיר אותם על ראש ישראל ובעת שאני רואה הגבורות ודינין מתגברין לבא אני משיר אותם על ראש אוה"ע עכ"ל. ונוכל לומר שזה ג"כ דברי חז"ל אמר הקב"ה נרי בידך ר"ל נר לרגלי דבריך זה קאי על משפט הרשעים שמוסר הקב"ה ביד הצדיקים כי נ"רי הוא ר"ת נר רשעים ידעך זה יהי' בידך להשפילם ולכבות נרם ונרך בידי. זה קאי על נר ד' נשמת אדם ר"ל הנשמה שבך הוא בידי לשומרה ולהטיב לה ולהתענגה מזיו שכינתי ע"ד שאמר הכתוב בידך אפקיד רוחי:

פרשת כי תשא

וידבר וגו' כי תשא את ראש וגו'. נראה דהנה כבר ידוע דאתערותא דלתתא גורם אתערותא דלעילא דהיינו אם אנו מכינים עצמנו באהבה גדולה ובתשוקה לתורה לשמה ולתפילה כפי מיעוט שכלינו עי"ז בא עלינו הארה גדולה מעולה העליון לעבדו בשכל צח יותר ובדביקות גדול כמו שאמר התנא ר"ח אם שגורה תפילתי בפי יודע אנ' שהוא מקובל ר"ל זה הסימן אצלי כשאני עומד להתפלל לפני השי"ת באתערותא דלתתא והקב"ה שולח לתוך פי דיבורים קדושים המלהיבים את הלב אז יודע אני שהוא מקובל ואם לאו כו', ועיקר התפילה מבואר בזוהר הק' ובכל הספ' הקדושים שצריך האדם ליזהר מאד שלא יחשוב ח"ו שום דבר לצורך עצמו רק לעשות נחת רוח ליוצרו ולתקן

תקוני השכינה הק' כמו שאנו אומרים קודם תפילת י"ח אדנ' שפתי תפרח ופי יגיד תהילתך ר"ל הש'"ת יפתח את פי ע"' אותו מלאך הנק' פת"חון ואז כדי שלא יגיד פי שום דבר אחר רק תהילתיך ולא בשביל צרכי גופי. אמנם מה שתיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה נוסח התפילה בלשון המשמע לצורך האדם כמו רפואה פרנסה וכדומה שנראה שהאדם מתפלל למלאות חסרון גופו כבר מבואר בכתבי האר"י ז"ל שזה רק משל ודמיון על תיקוני עולמות עליונים הקדושים והם דברים העומדים ברומו של עולם שאם אנו מתפללים הנוסח זה בכונה ישרה הנ"ל אזי נמתקים כל הדינים וממילא בא עלינו כל הברכות וכל השפעות טובות כידוע. ודבר זה מכונה בכל הספרים בשם נשיאות ראש היינו שאנו מעלים את התפילה הנאמר בלשון חסרוני האדם אל הראש דהיינו המוחין עילאין. וזה שאמר הכתוב כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם שהוא מלשון חסרון כמ"ש ולא נפקד ממנו איש ר"ל כשהם עושים נשיאת ראש ע"י החסרונות שלהם ר"ל שאין כונתם לצורך עצמן על ידי זה ונתנו איש כופר נפשו. וזה הוא עפ"י מה ששמעתי בשם הה"ג החסיד מו"הרר **אייזקיל** זללה"ה אבד"ק **קאריץ** שיש ג' המתקות אל פ"ר דינים היוצאים מן אותיות מנצפ"ך והרמז שלהם הוא כפ"ור כאפ"ר יפז"ר דהיינו שבכל תיבה מאלה השלשה יש אותיות פ"ר והשם הקדוש הוא ממתיק אותם דהיינו כפור הוא פ"ר עה אותיות כ"ו שהוא שם הוי' הקדוש כאפר הוא פ"ר עם אותיות כ"א שהוא מספר שם אהי' ב"ה יפזר הוא אותיות פר עם י"ז שהוא מספר השם הקדוש היוצא מן ר"ת את השמים ואת הארץ שהוא בגימ' טוב. וזה שאמר הכתוב ונתנו איש כופר נפשו ר"ל ע"י שיתפלל בנשיאות ראש כנ"ל יומתקו הפ"ר דינים מנפשם. זה יתנו וגו'. דהנה ידוע כי נפש הוא בגימ' שקל והיינו כי יש שני כחות בנפש ושניהם באים ע"י בחי' גבורה והיינו או שיתגבר היצ"ט על היצה"ר או ח"ו להיפך ולכן תיבת נפ"ש וכן תיבת שקל הוא בגימ' שני פעמים גבורה ע"ה לפי שצריך להכריע המשקל תמיד לצד הקדושה ולהתגבר בתורה ובמצות. וזה שאמר הכתוב זה יתנו כו' מחצית השקל בשקל הקודש ר"ל שיבחר תמיד באותו גבורה שהוא מצד הקדושה ולא במחצית האחרת רק תמיד יתגבר כארי לעבודת הבורא י"ת. ע"כ:

פרשת ויקהל

ויקהל משה את כל עדת גו' אלה הדברים אשר צוה ד' וגו'. והקשו חז"ל במדרש ילקוט למה לא נאמר ויקהל כו' אצל שום מצוה שבתורה רק כאן. ונראה כי ידוע דברי חז"ל לא נגאלו ישראל ממצרים אלא בשכר האמונה וכן עיקר גאולה העתידה להיות ב"ב יהי' ג"כ

ע"י האמונה לכן בדורות אלו שהם עקבתא דמשיחא צריך כל א' מישראל לחזק האמונה בלבו מאד כי אנו רואים דרך רשעים צלחה שכל האפיקורסים הכופרים באמונת השם גדלו והצליחו ועי"ז יוכל ח"ו האדם לנטות מהאמונה וליקח מהם ראי' לכן צריך האדם לקבוע בלבו באמונה שלימה שיתגלה מהרה כבוד מלכותו ית' על כל העולם כולו וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כמו שאנו אומרים ותמלוך אתה ד' לבדך על כל מעשיך וכו' והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל כו' והוא דוגמת החולה באחוזת הדם שקורין (גבליט) שנתערבו הדמים שלו בליחות המים שבאברים ונותנים לו הרופאים רפואות הידועים להם להכחיש את הגוף כדי להוציא ולהפליט ממנו כל תערובות הדמים הרעים שלא ישאר בו שום דם זולת אותו רביעית דם התמצית הנקי מאד שאותו רביעית דם אין אפשרי להתקלקל בשום פעם כל זמן שהנשמה באפו כי הוא עיקר מקור חיותו ואחר שנשאר הגוף נקי מכל הדמים הרעים אז מתפשט מחדש הכח והחיות מאותו מקור מכל הגוף ונעשה בריא כאולם כך כשאנו ממאסים דרך רשעים מכל וכל ומדבקים במקור העליון הנק' ראשית והוא גולגלתא בלשון הזוהר אשר משם נישפע האוד הקדוש והצח אל המוחין קדישין ומשם אל הדעת וכו' עד שבא אלינו אל עולם השפל הזה דרך העולמות הקדושים. וזה הוא ענין נשיאת ראש אשר ציוה השי"ת לאמר כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ר"ל כשתרצה לנשאות ראשם מן החסרונות שלהם דהיינו הרשעים המעיקין להם ונתנו איש כפר נפשו לד' בפקוד אותם ר"ל ימסרו את נפשם לד' בשעה שהם בחוסר זה ולא יהי' בהם נגף בפקוד אותם ר"ל שלא יזיק להם הערב רב והכופרים הנ"ל. זה יתנו מחצית השקל בשקל הקודש הוא ע"ד שאמרו חז"ל לעולם יראה אדם את עצמו כאלו הוא מחצה זכאי ומחצה חייב כדי שיכריע א"ע תמיד לזכות ע"י התורה ומצות וזה שכתב בעל הטורים ר"ת של "תשא "את "ראש "בני "ישראל עולה תרי"ג היינו שע"י תרי"ג מצות באים לנשיאות ראש הוא הנקודה העליונה בקע לגולגולת הנ"ל ר"ל שאור הקדוש דגולגלתא קדישא בוקע כל חלוני רקיע ויורד עד עולם השפל הזה ולכן ציוה הקב"ה לעשות האדנים של משכן מכסף השקלים, כדי לרמז סוד ענין השקלים הבאים מנשיאות ראש העליון על כל העולמות העליונים ויורד ג"כ למטה עד עולם השפל שמתפשט כבוד מלכותו בכל העולם עד שלא ישאר שום שמץ רשעות בכל העולם. וזה מרומז ג"כ בתיבת בראשי"ת שהוא ר"ת "בשקלים "תשא "את "ראש "בני "ישראל. ועפ"י זה יובן הפסוק ויקהל משה וגו' והיינו כי בפרשה הקודמת מבואר מעשה העגל שגרמו הערב רב להחטיא את ישראל והי' דבר זה רע מאד בעיני משה לכך עשה לישראל נשיאת ראש הנ"ל דהיינו שהעלה כל ניצוצי הקדושה מכל א' מישראל

אל מקורו העליון כאשר ראה באספקלריא המאירה כל המקורין עילאין של כל אחד מישראל. וזה הוא ויקהל משה את כל עדת בני ישראל כי תיבת עד"ת הוא אותיות דע"ת ר"ל שקיבץ את כל נשמות ישראל אל הדע"ת שהוא מקור העליון אשר משם בא השפעות הקדושה אל כל העולמות כדי שיתפשט כבוד מלכותו הקדוש גם לעולם השפל הזה ואז יהי' ד' למלך על כל הארץ וכל קרני רשעים יגדע תרוממנה קרנות צדיק ב"ב א"ס.

והואיל ואתי לידן נימא מילתא בטעמא על מה שמצאתי בכתבי האר"י ז"ל שהחודש אדר הוא מכונה בשם פה דעתיק וכדי להבין סוד הזה נ"ל עפ"י מה שאמרו חז"ל תחילת המחשבה סוף המעשה והוא ע"ד משל מי שיש לו איזה מחשבה במוח שבקדקדו אזי בלתי אפשר לשום אדם בעולם לדעת המחשבה הזאת כי אם ע"י תנועות האברים שלו דהיינו אם רואה שהוא עושה איזה מעשה בידים או ברגלים או בפה או בעינים אז יודעים שזה המעשה הי' תחילה במחשבתו לעשות כך. הנמשל כי המחשבה סתימאה עילאה היא מתגלה בכל העולמות ע"י הכחות הקדושים המיוחד כל א' בשמו הקדוש כגון עין פה חוטם גרון יד רגל כידוע לבאים בסוד ד'. וכתבו המחקרים שהפה הוא התגלות הראשון של המחשבה והטעם לפי שהוא קרוב אל המחשבה יותר משאר אברים. והנה ידוע כי החודש ניסן שהוא התחלת השנה מורה על ראשית העליון שהוא מחשבה סתימאה אשר משם באים כל החסדים והטובו' לישראל, והחודש אדר שהוא סוף השנה מורה על התגלות החסדים ההם ע"ד סוף המעשה תחילת המחשבה, ולכן לא נתגלה הנס הזה של פורים עד י"ג באדר ואף כי התחלת הרצים הראשונים שיצאו באגרת הראשון הי' בי"ג ניסן כמבואר בגמרא, היינו לפי שאותו רשע המן ימ"ש רצה לשנות רצונו ית' להרע לישראל והי' נראה בעיניו שיצליח כי דימה בלבו שזה תחילת המחשבה אבל באמת המחשבה קדישא היא חסדים גמורים להטיב לישראל. ולכן נתגלגל הדבר שנשתנה האגרת הראשון הזאת להטיב ליהודים כי בחודש אדר שהוא סוף המעשה נתגלה הרצון העליון שהוא רק טוב וחסד ואז ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ועל האומות הי' אימה גדולה וחשיכה. ולכן החודש הזה הוא מזל דגים שהוא מורה על החסדים הגדולים כידוע לפי שהדגים שרוים תמיד בתוך המים שהוא חסד והם פרים ורבים מאד וגם עיניהם פתוחות תמיד שאין להם גבינים לכסותם וזה רומז על עינא פקיחא שהוא ית' משגיח תמיד להטיב לישראל ולהנקם בצריהם שמצינו בהם כל סימני החסדים הנ"ל, ולפעמים אנו רואים אצלם אכזריות גדול' שאין בנמצא בשום ברי' שיהא כל אחד את חבירו חיים בלעו כמו שדרך הדגים והיינו כדי לרמז על הענין של עינא פקיחא כנ"ל. ודבר זה יכול כל אדם להרגיש גם בחוש הראות כי אם תניח שני דגים זה אצל זה או

אם תצייר צורות שני דגים יהי' תמיד עינו של זה לצד אחד ועינו של השני לצד אחר שכנגדו. ולכן נקרא המזל של אדר מזל דגים לשון רבים כדי להורות על עין פקיחא שהוא טוב וחסד לישראל וגם להיפוך גבורות ודינים קשים על אוה"ע כנ"ל וגם תיבת דגי"ם הוא עולה מספר נ"ז כמנין שני השמות המצורפים בזה החודש והם א"ל הוי' והטעם לפי ששם הוי' ב"ה הוא המהוה כל העולמות ושופע תמיד בכל העולמות ובחודש הזה שהוא סוף המעשה נתגלה גם המחשבה ראשונה ע"י שם א"ל שהוא השם הראשון מן י"ג מכילין דרחמי כמ"ש חסד אל כל היוס והצירוף של שני השמות הקדושים האלה עולה כמספר דגים. ומטעם הזה נקרא החודש הזה פה דעתיק כי עתיק הוא מלשון דבר הנעתק ומובדל ומכוסה משכל אדם שאין שום אדם יכול להשיג מהותו, ופה הוא מורה על התגלות המחשבה כנ"ל. ולפי שבחודש הזה מתגלית המחשבה סתימאה הקדומה לכן נקרא פה דעתיק ע"כ:

פרשת פקודי

אלה פקודי המשכן וגו'. ילד"ק למה מתחיל הפרשה בלשון הזה ולא אמר אלה מלאכת המשכן כי בכאן הוא חוזר ופורט כל המלאכות על הסדר ואיך שייך לשון פקודי. ונראה כי כל התרי"ג מצות נחלקים על שני חלקים רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות ל"ת וממילא ידוע שהיצה"ר כשרוצה לבטל את האדם ממצות השי"ת הוא בא אליו בשתי פעולות דהיינו שאם רוצה לבטל אותו מן מצות ל"ת אז הוא בוער כאש להבה בלב האדם שילך תיכף בזריזות אחר תאות לבו וימהר ויחיש לעשות העבירה כי אם יתעצל פן ישוב וניחם על הרעה לעשות, אבל כשרוצה לבטל את האדם ממצות עשה אז להיפוך הוא בא אליו בעצלות ועושה את ראשו ואיבריו כבידים עליו כדי שיתרשל ולא יעשה את המצוה כתיקונה. ולכן צריך האדם להתחזק ולהפך דהיינו כשמסית אותו לעבוד על מצות ל"ת יתעצל ויתרשל מאד ולא ישמע אליו רק יסיר את תאותו עפ"י תורתינו הקדושה הנקראת עץ החיים לפי שנותנת עצות אל החיים הנצחיים. וכן להיפוך שאם בא היצה"ר לעצל ולהתרשל אותו שלא יקיים מצות עשה אז הוא צריך להתחזק ולזרז את עצמו לקיים את המצוה בתשוקה ובהתלהבות גדול'. והנה ידוע כי מידת הזריזות שבאדם הוא בא מכח האש שהוא מדת גבורה שהוא מתגבר ומזרז את עצמו, ומדת העצלות בא מכח המים והלחלוחית שבאדם שהוא בחי' החסד וצריך האדם שישים תמיד את עינו ולבו להטות את שני המדות האלה לצד הקדושה ולא לצד היצה"ר. וזה שרימז לנו השי"ת בתורתינו הקדושה במה שכתב איפת צדק והין צדק יהי' לך כי איפה

הוא מדת היבש והין הוא מדת הלח והזהירה התורה על שני המדות האלה שהם מדת החסד ומדת הגבורה שבך תכריע אותם לצדק ולא לרשעות ח"ו. והנה ידוע שכל מלאכת המשכן והכלים הם מרמזים על סודות נפלאים ויחוד העולמות העליונים המתייחדים ע"י מצות שבתורה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם בחיים הנצחיים. אמנם לאו כל אדם זוכה לבא למדרגה הזאת רק צריך תחילה לתקן מידותיו כדי לקדש ולטהר את עצמו בקדושה של מעלה ליכנס לעולמות הקדושים וליחד אותם. ולכן קודם שמתחיל הכתוב לפרש כל מלאכת המשכן בפרטות אומר אלה פקודי המשכן שהוא ר"ת אפ"ה וס"ת הי"ן לרמז שקודם כל דבר תראה לתקן את שני המדות שהם מדת החסד ומדת הגבורה שבך היינו שתשמש בהס לצד הקדושה ולא להיפך ח"ו. ומה שאומר בלשון פקודי יש בו שני משמעות כי לפעמים הוא לשון מנין ותיקון כמו ויפקד המלך ולפעמים הוא לשון חסרון כמו ולא נפקד ממנו איש. וכן בכאן יש לפרש על שני האופנים דקאי על התקונים המרומזים במלאכת המשכן וע"ז אומר אלה פקודי המשכן או י"ל דקאי על החסרונות שחיסר והשחית בשני המדות אפה והין המרומזים בר"ת וס"ת של אלה פקודי המשכן שהודיענו הכתוב שיכול לתקן זאת ע"י מלאכת המשכן כנ"ל:

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה וידבר ד' אליו וגו'. וכתבו מפרשי התורה דלכך מתחיל ספר זה בויקרא לפי שנא' למעלה ולא יכול משה לבא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן לכך הי' צריך קריאה שיבא לאוהל מועד ע"ש. והקשה בספר צמח צבי א"כ לא הי' לכתוב ויקרא אל משה אלא ויקרא אליו וממילא נדע דקאי על משה הנאמר למעלה בפרשה הקודמת. ונ"ל ע"פ מה שכתבו המקובלים דלכך כתיב ויקרא בא' זעירא לפי שהיו ישראל באותו שעה בבחינת הקטנות וזה הוא כונת הכתוב להודיענו מה החטא גורם ועד היכן מגיע הפגם של עבירה לא זו בלבד שגורם גלות השכינה הקדושה ושיעבוד וגלות לישראל בין האומות אלא אפי' הצדיק שבדור שהוא דבוק תמיד בהשי"ת הוא יורד ג"כ ממדרגתו ואינו יכול להשיג השכליים הזכים והקדושים כמו שהשיג בתחילה רק בא לבחינת הקטנות שאינו יכול להרחיב לבו בעבודת השי"ת בשכל צח וגם אינו יכול לעסוק בתורה ובמצות בדביקות ובתמידות רק במקרה כמו שמצינו במעשה העגל שאמר הקב"ה למשה לך רד כי שחת עמך ר"ל שהם גרמו לך ירידה. וזה שאמר הכתוב בא' זעירא לרמז על הקטנות ומה שנשאר אותיות ויק"ר לרמז שהוא רק במקרה עד אשר הוקם המשכן וחזרו ישראל בתשובה שלימה וקדשו עצמם בקדושה עצומה ע"י מלאכת

המשכן והקמתו אז באו לבחי' הגדלות והתורה הוא נצחיית ומלמדת אותנו לעשות כן בכל דור כשיגרום החטא להיות בגלות ח"ו. ולכן גם עתה בגלות המר הזה צריכין אנחנו להתחזק ולהתעורר לבנו לשוב אל ד' באמת ובלב שלם ונכיר את הטובות והנסים ונפלאות שעושה עמצו בכל עת ובכל רגע. ואז יקוים בנו המקרא שכתוב אשריך ישראל בא' רבתי ואז יתגדל ויתקדש ויתרומם שמו של מלך מ"ה הקב"ה בכל העולמות ויהא כח בידנו להשיג גדולות הבורא ית"ש בבחינת הגדלות ובשכל זך כאשר עם לבבנו אנס"ו:

מגילת אסתר

איתא במדרש על פסוק איש יהודי הי' בשושן הבירה אמרו רז"ל שקול היה משה רבינו כנגד כל ישראל ומרדכי הי' שקול כנגד משה כמו שמצינו נאמר במשה איש משה כו' ונאמר במרדכי איש יהודי נאמר במשה דרוש דרש משה ונאמר במרדכי דורש טוב לעמו. וילד"ק איך משמע מזה שהי' מרדכי שקול כנגד משה וכי לא מצינו כמה וכמה אנשים שנאמר בהם איש. ועוד יש לדקדק על תיבת יהודי שהוא מיותר והי' לו לומר איש הי' בשושן הבירה וממילא נדע שהוא יהודי מדמסיים איש ימיני ובודאי כל שבט בנימין היו יהודים. ונראה עפ"י שמצינו בזוהר הקדוש שמשה רבינו ע"ה נקרא רעיא מהימנא. והיינו לפי שהי' אוהב נאמן לכל ישראל והי' מוסר נפשו תמיד בשביל ישראל להחזירם למוטב וללמד להם תורה ומצות חוקים ומשפטים כדי להטיב להם ואם היו חוטאים וגרמו שיבא עליהם גבורות ודינים קשים הי' מתפלל עליהם ועשה כל הפעולות והיחודים בעולמות העליונים בכל כחו כדי להמתיק הדינים מהם ולהשפיע עליהם חסדים טובים ומגולים וכל הטובות וכל הברכות. והנה ידוע כי עיקר המתקת הדינים בא ע"י שמירת שבת קודש כמבואר בזוהר הקדוש בכמה מקומות ובפרט במה שאנו אומרים כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרשת מכל סיטרא אחרא וכל דינין מתעברין מנה כו' ולכן ר"ת של ושמרו בני ישראל את השבת הם אותיות ביא"ה שהוא מורה על יחוד וזיווג העליון כנודע הנעשה ע"י תפילת הצדיקים ומעשיהם הטובים בשבת קודש ובפרט ע"י משה רבינו ע"ה שהי' שקול כנגד כל ישראל בודאי הי' פועל ישועות ביום השבת קודש ע"י היחודים שלו. וזה שאמרו חז"ל במדרש הזה שגם מרדכי הצדיק הי' שקול כמשה כי מצינו שגם הוא מסר נפשו מאד בשביל ישראל להחזירם למוטב כמו שנא' וילבש שק ואפר כו' ויזעק זעקה גדולה ומרה מחמת שראה את הדינים קשים המתעוררים על ישראל והוא הי' אוהב נאמן של כל ישראל כמו שציוה לאסתר לבקש עליהם ואמר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים ע"כ התאמץ מאד

בתפילה ותחנונים ופעל ועשה כל היחודים כדי להמתיק הדינים הקשים מהם וביותר בשבת קודש כמו משה רבינו ע"ה שאז הוא עיקר המתקת הדינים כנ"ל. וזה שהוכיחו חז"ל מן פסוק זה שמרדכי שקול כמשה בענין המתקת הדינים, כי ר"ת של איש יהודי הי' בשושן הם אותיות ביא"ה המורה על היחוד והמתקת הדינין כנ"ל ולכן סמכו חז"ל את דבריהם על פסוק זה:

תהילים

תהלים (קפיטל ק"ה).

בפסוק הודו לד' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו כו' ילד"ק על תיבת עלילותיו למה לא אמר הודיעו בעמים את מעשיו או נפלאותיו או גבורותיו אבל תיבת עלילותיו יש לו כמה משמעות שונים. ונראה לפרש ע"ד שפירשתי בפרשת בא על פסוק אשר התעללתי במצרים שהוא מלשון עולל ויונק והיינו כי באמת הי' כח ביד ד' לשטוף את מצרים ולאבדם כולם ברגע א' שלא יזכרו ולא יפקדו לעולם אך כדי שיתפרסם שמו הגדול בכל הארץ כמו שאמר הכתוב כי לבעבור זאת העמדתיך למען הראותך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ לכן הכה אותם במכות האלה שהם קלים וקטנים לפי ערך כחו וגבורתו ית'. והוא ע"ד משל כמו שדרך העולם לאיים על ילד קטן שאומרים לו הנה חתול או כלב כך הי' נוהג עם המצריים וזה שאמר הכתוב למען תספר כו' אשר התעללתי במצרים ר"ל שאני נהגתי בהם כמו שנוהגין עם עולל ויונק. וזה הפירוש גם כאן שאומר הודיעו בעמים עלילותיו ר"ל כל הנסים ונפלאות שעשה עמנו השי"ת אף שבעינינו הם גדולים ורמים מאד אבל אצלו ית' הם כשחוק בעלמא שעושים לעוללים ויונקים היינו שאינם נחשבים אצלו ית' לפי ערך כחו וגבורתו רק כמו השחוק שעושין לתינוקות וזה הוא לשון עלילותיו. ועל דרך זה נוכל לפרש ג"כ מה שאמר הכתוב ונוקם על עלילותם שהוא ג"כ ע"ד משל לאב שהוא אוהב את בנו הילד ונותן לו איזה דבר לשחק בו כגון מטבע קטנה או איזה כלי שרגילים ליתן לילד אף שזה הדבר אין נחשב לכלום בעיני בני אדם גדולים רק לפי שהילד נהנה ממנו לפיכך הוא חשוב גם בעיני אביו ואם בא איש אחד ונוטל מן הילד את הדבר הזאת אזי ירע מאד בעיני אביו ונותן את נקמתו באיש ההוא. כך הנמשל באותן הרשעים שגוזרים עלינו לבטל מעשות מצות השי"ת כמו שאנו רואים גם בזמנינו האפיקורסים ימ"ש שרוצים לבטל אותנו ממנהג הצדיקים והחסידים שלא יעשו מנין להתפלל ולהתוועד יחד או כדומה גזירות אחרות לבטל אותנו מעבודת השם. אף כי באמת אינם פועלים כלום בעיקר האמונה והדת כי רחמנא לבא בעי והוא

מצרף מחשבה טובה למעשה וכל המעשים והגדרים והסייגים שאנו נוהגים בהם הוא רק לפי מיעוט שכלינו שנראה לנו שזה הוא עיקר החשיבות ודבר נאה ומתקבל הוא בעינינו לעבדו דוקא בדרך זה ולכן מי שבא ומבטל אותנו הקב"ה כועס עליו ונותן נקמתו בו באומרו איך מלאת לבך להעיז כנגדי וליקח מבניי הנאהבים והנעימים את החקים ומנהגים טובים וישרים אשר נתתי להם כדי להנותם ולשמח אותם. וזה דומה עלי כאלו ביטלתם את גוף התורה והמצות. וזה הוא פי' ונוקם על עלילותם ר"ל הוא נוקם על הדברים של עוללים ויונקים שלו מה שלוקחין להתענג בהם ולמלאות תשוקתם וחפצם את שאהבה נפשם:

ליקוטים

מהרב הק' כו' מו"ה ארי' ליבוש האבד"ק **לאנצהוט וקעשינוב** זצוק"ל **בפ' תרומה** בפסוק דבר אל בנ"י ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. ע"ד שפי' הכתוב (מלאכי ב') כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא. ודרשו חז"ל אם הרב דומה למלאך כו' תורה יבקשו מפיהו ואם לאו אל יבקשו מפיהו ואמרנו פי' אם הרב כבר מוחזק אצלך לצדיק אמת ממש כמו מלאך ה' אזי תורה יבקשו מפיהו היינו כל מה שיצא מפיו תדע שהכל הוא תורה אפי' אם תשמע ממנו דברים פשוטים שיהי' נראה לך שאין בהם דברי תורה רק שיחות חולין תדע בבירור שאינם ח"ו דברים רקים רק הכל דברי תורה כדחז"ל שיחות חולין של ת"ח צריכין לימוד אולם אם עדיין הרב הזה אין מוחזק אצלך לצדיק כזה אם תשמע ממנו דברי תורה תקבל ממנו ובאם תשמע ממנו דברים פשוטים אל תאמן שיש גם בזה ד"ת. וזה פירוש הכתוב שהקב"ה אמר אל משרע"ה דבר אל בנ"י וכל מה שתדבר יהי' מה שיהי' יקחו מדבריך הקדושים תורה. כמו שמפרש בעל הטורים תרומ"ה תורה שניתנה למ' יום. ומאת כל איש. היינו מאנשים שאינם במדרגה גדולה כמוך. אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. פי' אם ידבנו לבו ויבין וישכיל שאומר תורה יקחו אותה ובאם לאו לא יקחו:

בפסוק (מלאכי א) משא דבר ה' אל ישראל ביד מלאכי אהבתי אתכם אמר ה' יגו' הלא אח עשו ליעקב וגו' ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי וגו'. ידוע שבכל מקום שנאמר בלשון משא הי' ח"ו חזות קשה וקשה מפ"מ כתיב כאן הלשון משא שכפי הנראה הי' נבואה טובה על ישראל. והענין שגם הנבואה הזאת היתה למשא כבד על הנביא שאהבתינו מהקב"ה אינו מצדנו רק מצד השגחתו עלינו נגד מעשה בני עשו.

(**במס' קידושין פ"ב ב'**) תניא רבי אומר אין לך אומנות שעוברת מן העולם אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה. יש לדקדק לשון הוריו. והענין מבואר שאם בא לאדם ח"ו בהזדמנות חטא הידוע ר"ל הסגולה לזה לצייר דש"א כאז"ל ע"פ ויבא יוסף לעשות מלאכתו. ואיתא בשם האר"י ז"ל אשר אם בא אדם לאיזה מקום בלימוד התורה שאינו יכול להבין ג"כ הוא טוב לצייר דש"א. ובזה מה נעים דברי חז"ל אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה היינו בשעת לימוד התורה אוי למי שרואה את הוריו באומנות פגומה היינו ע"ד ויבא לעשות מלאכתו והבן: **ע"כ בשם הנ"ל**:

מהרב הק' כו' מוהריעי"צ מלובלין זצוק"ל. **בפסוק** (תהלים ס"ח) קדקד שעיר מתהלך באשמיו. פי' מי שהולך בשערות גדולות בראשו ואינו מגלח א"ע הוא סימן על עונותיו שהוא בעל עבירה:

בפסוק (משלי ל"א) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. יר' שקימת חצות הוא סגולה לפרנסה:

כל בי עשרה שכינתא שרי'. פי' כביכול השכינה שרי' על ידיהם כמו שרי ואסר: **ע"כ בשם הנ"ל**:

מהרב הק' כו' מהרצ"ה הכהן מרומנאב זצוק"ל. **בפסוק** (בראשי' י"ט) אל נא אחי תרעו. פי' אם רואה אדם שאינו יכול להתפלל. נא לשון בקשה. העצה לזה יתחבר עצמו לאחים ורעים ויכלול עצמו עמהם. **ע"כ**:

מהרב הק' וכו' מו"ה ארי' ליבוש האבד"ק **ווישניצא** זצוק"ל. בפסוק (מלאכי ג') אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'. פי' כשיהי' אצל כל אחד ואחד בעיניו חבירו גדול ממנו דהיינו שימצא תמיד חסרונות בעצמו ומעלות בחבירו ויכנה תמיד לחבירו בשם ירא שמים. אז ויקשב ה' וישמע וגו':

אחז"ל חמין במוצאי שבת הוא מלוגמא. והוא ג"כ סגולה למרה שחורה ר"ל. כדכתיב (תהלים קמז) ומחבש לעצבותם מחב"ש ר"ת חמין במוצאי שבת מלוגמא לעצבותם רפואה על עצבות ר"ל. **ע"כ בשם הנ"ל**:

מהרב הק' כו' מו"ה אלימלך מרודניק זצוק"ל **בפסוק** (דברים כ"ז) וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב. היינו שהבוב"ה ברו"ח הי' מצוה למשה רבינו ע"ה שבעת כתיבת דברי תורה היינו דברי תוכחות יכתוב באופן זה באר היט"ב שיהי' כח בהעוסקים בהתורה לפרש אותם לטוב וגם התרגום על תי' באר היטב הוא פרש יאות:

בפסוק (דברים כ"ח) והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפילה ולא תצליח את דרכיך והיית אך עשוק וגזול כל הימים ואין מושיע. היינו שהתוה"ק מלמד אותנו שאפי' מי שהוא עושה מצות ומעש"ט כל היום יהי' ממשש תמיד במצותיו אם עשה אותם בשלימות כהלכתו כמו אדם שעושה תשובה על עבירות גדולות בודאי לבו מתמרמר מאוד כמו כן יתמרמר על שלא עשה בשלימות. וזפה"כ והיית ממשש בצהרים. צהרים הוא מכונה למצות כדכתי' מצות ה' ברה וגו' וימשש תמיד במצותיו כאשר ימשש העור באפילה היינו הבעל עבירה בעבירות שעשה, ומדמה הבעל עבירה לעור שהולך באפילה. ולא תצליח וגו'. היינו שידמה לך בעיניך שאין לך שום הצלחה בדרכי השי"ת. והית אך עשוק וגזול שידמה לך שרק עשוק וגזול אתה כל היום ממצות ומעש"ט ואין מושיע. היינו מתוך שתהי' תמיר בבחינ' אין כנ"ל זאת יהי' לך למושיע. **ע"כ**:

מהרב הק' וכו' מו"ה יוסף רוד מק"ק אליק זצוק"ל. **בפסוק** (דברים ח') שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה וגו' ויש להבין מה זה השבח והטובה. וי"ל ע"ד אחז"ל במס' ברכות הני מאני דרבנן דבלו מחופיא דידהו וכו' והטעם כי רצונם תמיד להידבק בהקדושה וביציאת בנ"י ממצרים הי' ה' בעזרת ישראל שלא היה אז שום אחוזה להסט"א בבני ישראל עם קדושו והתורה מספרת לנו מגודל השמירה שהי' לנו אז. **ע"כ**:

מהרב הק' וכו' מו"ה שלמה מקארלין זצוק"ל **בפסוק** (בראשי' כ"ד) ויאמר עבד אברהם אנכי, פי' העברות של אברהם הוא אנכי שהוא מגלה אלקותו ואדנותו ית"ש. שאנכי הוא פסוק ראשון של עשרת הדברות זאת היתה עבודתו כל ימי חייו ועבדו נאמן ביתו שהי' רגיל לשמוע ממנו רק טוב כשבא לאיזה מקום ג"כ הי' מספר תיכף מזה:

בפסוק (דברי' י"א) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ידוע שכל המצות שאדם עושה אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב, והפירות נקראים בשם ברכה כי באו לאדם בתורת ריוח חוץ מהקרן. וזפה"כ ראה שכל המצות אשר אני נותן לכם אזי אני נותן שכרם היום היינו בעוה"ז ברכה היינו הפירות וקלל"ה נוטריקון "והקרן "קיימת "לו "לעולם "הבא.

בפסוק (תהלים כ"ב) יחלקו בגדי להם ועל לבושי יפילו גורל. ידוע שמכל מצוה שארם עושה נעשה לבוש לנשמתו. ולהיפוך ח"ו ג"כ אם הוא עושה עבירה הוא עושה לו ג"כ לבוש. אבל החילוק הוא מה שהוא עושה לו ממצוה הוא נקרא לבוש כדברי חז"ל מפ"מ נקרא לבוש נוטריקון לא בוש שאינו מגיע לו שום בושה וכלימה ח"ו מדבר הזה. ולהיפוך מה שהוא עושה לו מהעבירה ח"ו נקרא בשם בגד לשון בגידה. וידוע ג"כ דרך רשעים אם הם רואים לפעמים איזה נדנוד עבירה ח"ו מאיש צדיק אומרים אם איש צדיק עושה

כן מכש"כ המה שמותר להם לעשות מה שלבם חפץ ר"ל. ואם רואים מהצדיק שעושה רצון קונו מצות ומעש"ט הם דנים אותו ג"כ לחוב ואומרים בודאי אינו עושה זאת רק לגאוה וכדומה. וזה מאמר דהע"ה יחלקו בגדי להם. היינו אם הם רואים ממני ח"ו איזה נדנוד עבירה ח"ו אזי תכף חולקים הדבר להם. ועל לבושי יפילו גורל. היינו באם הם רואים ממני שאני עושה מצוה הנעשה מזה לבוש לנשמתי המה מטילים גורל אם אני עושה זאת לשם מצות הבורא. או לאיזה כונה אחרת ח"ו:

תהלים ר"ת "לא "תקפוץ "ידך "מאחיך "האביון. ומה שאיתא בשל"ה הק' לומר תהלים קודם התפילה יש בזה ג"כ כוונה ליתן צדקה קורם התפילה. ע"ד ד"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי. **ע"כ**:

מהרב הק' וכו' מו"ה ישראל מרוזי'ן זצוק"ל. ע"פ (ישעי' נ"ה) כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. פי' הקב"ה מבקש זאת מעמו ישראל ראו כי לא. אם אינו כן, מחשבותי. היינו אפילו בשעה שאתם עוסקים במחשבות שלי היינו בשעת התפילה ולימוד תורה אזי מחשבותיכם גם אז אתם מחשבים מחשבותיכם. ולא. ולמה לא יהי' עכ"פ אשר גם בשעה שאתם הולכים בדרכיכם. תזכרו דרכי וזהו דרכיכם דרכי. **ע"כ**:

השמטה לספר שפתי צדיקים על תנ"ך שהדפסתי

פ' וירא

בפסוק וירא אליו ד' וגו'. נראה דבא הכתוב להודיענו גודל מעלת המצוה של מילה שבפרשה הקודם מסיים ואברהם בן מאת שנה בהמולו כו' וכבר ידוע כי טעם המילה לכרות הערלה המכסה על הברית קודש שהוא דוגמא לעולמות העליונים הקדושים שהקליפה מכסה בעו"ה מלהנות מקדושתם, וכשנחתך הערלה נתגלה הברית שהוא רק טוב בלי שום תערובות ולכן אנו אומרים אחר המילה הודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו לפי שאז מתגלה אל הילד טובות הבורא ית' ואלהותו שהם רחמים וחסדים גמורים המרומז בשם הוי' ית'. ולכן מתחיל פרשה זאת וירא אליו ד' ר"ל תיכף אחר המילה נתגלה אליו אלהותו ית' ולכך נכתב וירא אליו ולא נאמר וירא ד' אל אברם לפי דקאי על אברם הנאמר למעלה ועליו נאמר וירא אליו ד' שהוא ר"ת טוב בגימ' היינו שנתגלה אליו הטוב המרומז בשם הוי' ב"ה. וידוע שבהתגלות שם הוי' ב"ה נמתקים פ"ר דינים של מ"נ צפ"ך ע"י אות **א** כמ"ש לעיל בסוד ואד יעלה מן הארץ וממילא נעשה היחוד של הוי' אד"נ כידוע וז"ש באלני ממרא כי אלני גימ' הוי' אד"ני וממרא גימ' פ"ר א'. ועוד בא למדרגה יותר גבוה והוא יושב פתח האוהל כו' כי ידוע שמידת עתיק מכונה בשם הוא לשון נסתר לפי שהוא נעלם ונסתר מכל רעיון עיין בכתבי הר"י על פסוק אתה הוא

ד' כו' וזה מרומז ג"כ בתיבת יושב השייך לעתיק כמ"ש ועתיק יומין יתיב והוא פתח האהל למעלה ופתח א"ס ב"ה ד"ל מרוב קדושתו השיג כל זה לפי שנתחמם ונתגבר אצלו מדתו מידת החסד לאברהם הנק' יום כמ"ש יומם יצוה ד' חסדו ועי"ז השיג בעין שכלו הק' וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. ר"ל שראה והבין איך השלשה ספירות חב"ד הם נצבים עליו היינו על מידת החסד להשפיע עליו מאורם הקדוש וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל וישתחו ארצה. ר"ל מחמת גודל תשוקתו ואהבתו במה שהשיג את כל האורות האלה הי' ממהר להורידה השפעה העליונה מעתיק הנק' פתח האהל כנ"ל לכל הספי' הקדושי' עד ארץ החיים שהוא מידת מלכו"ת הק' ונעשה יחוד בכל העולמות העליונים. ואחר שהשיג כל הנ"ל ובא לדביקות ולתענוג גדול עלה מורא על ראשו שלא יאבד ח"ו מדת היראה ולא יטה ח"ו מדרך האמת מחמת גודל השמחה והחדוה שבלבו והתחיל להתפלל ואמר אדני אל נא תעבור מעל עבדך. ר"ל בבקשה ממך שאל תפרוש ממני לעולם רק שנהי' דבוק בך לעולם אני וזרעי וז"ז עד עולם. ואחר שתקן בתפילתו גם זאת שלא ימושו התורה והמצות מפיו ומפי זרעו ומפי זרע זרעו עד עולם שוב עלה מורא על ראשו אולי יתרשלו בניו בעבודת הבורא שלא יהא חביב עליהם ח"ו לקיים מצות הבורא ית' באהבה ובזריזות לפי שירגילו בהם בכל יום ויהא בעיניהם כדיוטגמא ישינה שאדם רגיל בו ובאמת לא כן הוא רק צריך אדם לעסוק בתורה כדי שימצא בכל עת טעמים חדשים כמשחז"ל בכל יום יהו בעיניך כחדשים והי' אם שמוע בישן תשמע בחדש לכך ציוה את בניו ואת ביתו אחריו ואמר יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם. ר"ל ע"י שתתעסקו בתורה הנמשלה למים תרחצו את הרגילות מעליכם. והשענו תחת העץ ר"ל תסמכו ותבטחו בתורה הקדושה הנקרא עץ חיים שבודאי דדיה ירווך בכל עת ובה תמצא תמיד חידושים הנחמדים מזהב ומתוקים מדבש. ע"כ **בשם ש"ב הרב הק' מאפטא**:

בפסוק ויטע אשל בבאר שבע כו'. **לפי** ששמעתי מעשה רב על פסוק זה מפי זקנים בהיותי בק"ק מעזיבעז אצל ש"ב הרב הק' המפורסם מו' **אברהם יהושע העשיל** זללה"ה אבד"ק **אפטא** ואמרתי אציגה פה למען ידעו בני ישראל גודל מעלות התורה הק'. שפעם א' נסע לדרך משם הרב הק' המפורסם אב"ד מצדילקוב זללה"ה נכד הרב הק' איש אלקים מו"ה ישראל בעש"ט זללה"ה ובעת ערב בא למלון אל איש עשיר נגיד ונכבד בעל צדקה ומכניס אורח גדול. ויצא לנגדו ושמח לקראתו והכניס אותו לביתו בכבוד גדול ובכל האופנים האפשר לעשות לאיש קדוש כזה. ואחר סעודת ערב הלך הרב לבית משכבו והלך הבעל הבית אחריו ואמר לו אדמו"ר בקשה אחת יש לי אליו היות שזה

כמה וכמה שנים אשר אני יושב בכפר הזה ות"ל אני מצליח בכל עסקי שיש לי עושר ונכסים ובנים בנחת ובכבוד גדול כיד ד' הטובה עלי. אך העיקר חסר שאין לי מנוחה אפילו שנה אחת בלא שריפת אש פעם הגורן פעם בית הייי"ש. פעם הרפת בקר לא ידעתי מה זה ועל מה זה ע"כ בקשתי מאדמו"ר שיתפלל עבורי שיסיר השי"ת מעלי המכשלה זאת. ושתק הרב ולא אמר לו דבר רק ציוה למשרתו שיקום בבוקר ויאסור את רכבו כי צריך להיות על תפילת שחרית בעיר הקרובה לשם ערך מיל או יותר. וכן עשה שהשכים בבוקר ונסע לדרכו ותיכף כשיצא מן הכפר טעה בעל העגלה בדרך ובא בזמן התפילה אל כפר אשר באכסניא יושב משומד וכל הבית מלא ערלים שיכורים אשר בלתי אפשר להזכיר שם שום דיבור של קדושה. מיד אמר הרב למשרתו מהר קח לך סוס א' ורכוב חיש מהר אל הכפר שהיינו שם בלילה והביא לי את הבעל הבית שהיינו אצלו וכשבא לפניו שאל אותו בזה"ל אהו' פ' שמעתי אומרים עליך שאתה מכניס אורח גדול ע"כ בבקשה ממך אמור לי איך אתה נוהג עם האורחים הבאים אליך. והשיב מה להתנהג תיכף בבואו לביתי אני מקבל אותו בסבר פנים יפות ונותן לו י"ש לשתות ואח"כ לאכול ואם הוא מקבל אני נותן לו נדבה הכל לפי מה שהוא אדם ולפי חשיבותו. שאל אותו הרב ועוד מה אתה עושה והשיב איני יודע מה לעשות עוד. אמר לו הרב השמת לבך לקיים מצות לוי' כשיוצא מביתך תלך אחריו ללוותו ולהעמידו על דרך הטוב שיבא למחוז חפצו לשלום. והשיב לו יאמין אדמו"ר שלא ידעתי מזה שיש חיוב בדבר בפרט שעפ"י רוב אני טרוד בעסקים ולבי בל עמי להשגיח על זה. מיד אמר לו הרב עתה דע אהובי בני שבשביל כך בא עליך שריפה בכל שנה לפי שזאת המדה הי' מדתו של אברהם אבינו ע"ה שהוא הי' מכניס אורח גדול כמ"ש ויטע אשל בבאר שבע ודרשו חז"ל נוטריקון אכילה שתי' לוי' ואם אתה מחסר את האות למ"ד מן תיבת אשל שאין אתה מקיים מצות לוי' נשאר אצלך אותיות א"ש וזה גורם לך שריפת אש. ע"כ מעתה קבל עליך להזהר תמיד במצות לוי' ותנצל תמיד ממדורת עצים ואש. הבט נא וראה שאם היית הולך עמי ללוותי ולהראות לי הדרך הנכון כבר הייתי בא אל העיר הזאת להתפלל בציבור אך בעזה"י אין זה מכשול לפני איש כמוני שיש לי ת"ל מרכבה הגונה ובקל אוכל לבא לשם קודם שיעבור זמן תפילה אבל מה יעשה איש אחר שהולך ברגליו או שאין לו מרכבה כזאת הוא מבטל תפילה שחרית והמכשלה זאת תחת ידך לתקן ע"י מצות לוי' מיד קיבל אותו איש על עצמו באלה ובשבועה שיהא לו זאת חק ולא יעבור ומאז לא הי' לו עוד שום שריפת אש בכל גבולו ע"כ וקרוב לענין זה שמעתי שם עוד סיפור מעשה מהרב הקדוש המפורסם מוהר"ל אב"ד דק"ק בארדיטשוב זללה"ה שבא

למלון א' וביקש ממנו הבעל הבית שיתן לו עצה אודות השורים שיש לו היזק רב בכל שנה כשמעמיד שורים על השטאל כדרך שורפי י"ש אזי הם נופלים פגרים מתים לא נשאר מהם עד אחד וכן מדי שנה בשנה והשיב לו הרב אין לך לעשות שום דבר רק תיסע תיכף להעיר אל הסופר ותן לו לבדוק את התפילין שלך. ויהי בבוקר וישכם וילך להעיר עם התפילין ותיכף כשפתח הסופר את הבתים והוציא פרשת קדש לי כו' מצא חסר אות א' מן תיבת שאור והי' כתוב ולא יראה לך שור בכל גבולך. מיד קנה לעצמו תפילין כשרים ומאז לא הי' לו עוד שום מכשול בשורים ע"כ. (**ע"כ השמטה**).

מאמר קדישין

אמרי קדוש ישראל צי"ע אספקלריא המאירה מופ"הד **ר' שמעון מיעריסלאב** זצוק"ל הנמצאים בכתובים אצל החסיד **ר' דוב בעריש שו"ב דק"ק רישא** נ"י. אמרתי לצרפם לחיבור הקדוש הזה ולהעלותם בדפוס.

בפ' ויחי בפסוק נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר. היינו שכל מי שיש בו זריזות בעבודת השי"ת זוכה לדבר דברים נאים ואהובים לפני הקב"ה:

בפ' ויקהל בפסוק וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו את כל אשר צוה ה'. פי' שהחכמה הגדולה שבכל החכמות הוא שלא להיות חכם כלל רק לעשות כאשר צוה ה' בלי שום חכמה בעולם:

בפ' חקת בפסוק זאת חקת התורה פרש"י לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתיב בה חוקה גזירה הוא מלפני אין לך רשות להרהר אחרי'. וקשה הלא באמת יש לה טעם כדברי ר' משה הדרשן משל לבן שפחה וכו' כך תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל אולם באמת זאת היא כוונת השטן והאומות בשאלתם הטעם כדי שישיבו להם ישראל בעצמם במו פיהם הטעם הנ"ל ויעוררו דין ח"ו עליהם בעצמם בהזכרה זו. וזה שפרש"י לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל. היינו שעושים בזה ערמה גדולה שרצונם שיאמרו ישראל בעצמם הטעם שלה. ובאהבת ובחמלת הקב"ה על ישראל עמו הוא מזהיר אותם שלא ישיבו להם דבר מאיזה טעם היא באה רק חוקה היא ולא ימצאו מקום לקטרג ח"ו. וד"ל.

בפ' מטות בפסוק אנשי הצבא בזזו איש לו. ע"ד שכ' בחו"ה מעשה בחסיד א' שפגע בשר אחד ששב ממלחמה. אמר לו כבשת מלחמה קטנה ועדיין לא כבשת מלחמה הגדולה. א"ל מה זאת א"ל היא מלחמה הגדולה שיש לו לכל אדם עם עצמו מלחמת היצר. והנה גם במלחמה הזאת מלחמת מדין אנשי הצבא. היינו כתרגומו גברא דחילא

בזזו גבר לנפשי' היינו האנשים הצדיקים הלוחמים כ"א עם עצמו היינו מלחמת היצר המלחמה הגדולה:

בתהלים (קפיטל פ"ה) אשמעה מה ידבר האל ה' כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו ואל ישובו לכסלה. דוד מלך ישראל ע"ה אמר שהרכין אזנו מה שישמע מהשי"ת. אם ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו. היינו שיתן להם פרנסה. כי שלום הוא פרנסה, ע"ד דחז"ל כד ספו שערי מן כדא רמי תגרא בביתא. אז הבטיח דהע"ה להקב"ה שלא ישובו עוד עמו וחסידיו לכסלה ח"ו. רק שיהי' להם פרנסה בריוח וכי"ר שיתקיימו השני הבטחות אמן:

(קפיטל קי"ב) **בפסוק** אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאוד. תיבת במצותיו קאי על הירא ה' היינו שהקב"ה חפץ מאוד המצות שהירא ה' עושה:

(ישעי' מ') **בפסוק** וקוי ה' יחליפו כח. היינו הצדיקים מחליפים א"ע עם השי"ת כביכול עם כחם היינו שהם נותנים את כחם להשי"ת במה שהם מתפללים בכל כחם ולומדים תורה ועושים מצוה הכל בכל כחם במס"נ והשי"ת נותן להם כחו לעשות נפלאות ומופתים:

בברכת שומר עמו ישראל לעד. הקב"ה משמר ומצפין את עמו ישראל לתכשיט לשון עדיו:

בבהמ"ז בברכה רביעית ברכת הטוב והמטיב. ומכל טוב לעולם. אל יחסרנו. פירושו אחר שכבר הוא חושב גודל ההטבות הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד ולרחמים ולרוח הצלה והצלחה ברכה ישועה נחמה ופרנסה וכלכלה ורחמים וחיים ושלום וכל טוב. ואח"כ אנחנו מבקשים מאת הבוב"ה שלא ינכה לנו מהקרן קיימת של עוה"ב. וזהו שאנו מבקשים ומכל טוב לעולם. היינו מטוב עוה"ב אל יחסרנו מחמת ההטבות האלה:

בזמר איש חסיד. כצאתי לבושת ולכלימה מבלי כסות ושלמה וכו' מהרה ושאלה משכנים מלבושים נאים מתוקנים. היינו כשהאדם הוא מיישב א"ע שהוא ערום וחוסר כל מתורה ומצות ואין לו עוד במה לחזק א"ע, אזי התקנה לזה מהרה ושאלה משכנים מלבושים נאים מתוקנים, פי' יחזק א"ע בזה שעכ"פ טובים המה מעשיו משכנים שהם עשו וישמעאל וכנגד מעשיהם נאים מעשיו ומתוקנים ולא יתעצב כלל רק להיות בשמחה כי הוא דבר גדול לעבוהבי"ת:

בשם הרב הקדוש ר' ר' משה סת"ם מפרשעווארסק זלה"ה. ע"פ (ישעי' נ"ז) הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספו באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק. כי מלפנים בישראל היה כל איש אשר הלך ע"פ התורה והשלחן ערוך הי' נקרא בשם צדיק ומי שלא קיים מצות הכתובים בתורה ובש"ע איש הזה הי' נקרא בשם רשע מאחר

שעבר על מצות בוראינו ית"ש. אולם מי שהי' זוכה לעשות לפנים משורת הדין היינו עוד יותר חומרות מהכתוב בש"ע איש כזה הי' נקרא בשם חסיד. נמצא ג' מדרגות יש כאן מי שהולך ע"פ ש"ע הוא נקרא צדיק ומי שאינו מקיים ח"ו הש"ע הוא רשע. ומי שעושה לפנים משורת הדין הוא חסיד, וכן הוא האמת. וכעת הביטו וראו מה עושים הרשעים הפוקרים שפורקים מעליהם עול התורה והמצות ואינם רוצים לקיים המצות. מכנים הם להאנשים הצדיקים המקיימים את הש"ע ולא יותר בשם חסידים, למשל כשרואים מאיש אחד שיושב בסוכה כל שמונה ימים ואינו רוצה לאכול חוץ לסוכה אז הם צועקים עליו שם רע חסיד, וכן כשרואים מאיש א' שאינו אוכל כזית לחם בלי נט"י או איזה מצוה אחרת אשר אין שום חסידות בזה אזי תכף הם מבזים אותו בשם חסיד. ואין מי שיבין זאת להשים אל לבו כוונתם הרעה, אולם זאת הוא מחמת גודל רשעתם וערמה גדולה בזה כדי שישאר להם המדרגה שני' היינו שם צדיק כי מענה בפיהם שעל דבר גדול כזה להיות חסיד לא נצטוינו ודי להם להיות במדרגה פחותה מזה, והם בזדון לבם אינם רוצים לקרות לאיש כזה בשם צדיק כדי שלא יקראו הם בשם רשעים, כאשר כן הוא האמת. וע"ז מקונן הנביא הצדיק אבד. היינו השם צדיק נאבד מן הארץ והרשעים אינם רוצים להזכיר שם צדיק. ואנשי חסד נאספו. היינו שהם מכנים לכל א' בשם חסיד כשרואים שעושה דבר מצוה ע"פ ש"ע. באין מבין. ואין מי שיבין, כי מפני הרעה נאסף הצדיק. היינו מחמת רעתם הגדולה המה מאספים השם צדיק. הי"ת יזכינו לעשות תשובה שלימה ונזכה עכ"פ למעלת הצדיקים:

בשם הרב הקדוש מוהריעי"צ היהודי מפרשישחא זצוק"ל. על מאמר רז"ל ההולך לימין רבו הרי זה בור. ע"ד שמאל דוחה וימין מקרבת. היינו שלא להביט אצל צדיק על קירבות אשר לא כן היה נסיעת החסידים אשר לפנינו לצדיקים: **ע"כ מהרב הקדוש ר' ר' שמעון** זצוק"ל.

מהרב הקדוש ר' ר' צבי הירש מזידיטשוב זצוק"ל. בפ' חקת בפסוק. **ויאמר אליו אדום לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך**. פרש"י אתם מתגאים בקול שהורישכם אביכם ואומרים ונצעק וישמע קולינו ואני אצא עליכם במה שהורישני אבי ועל חרבך תחי'. עכ"ל וקשה אדרבא כשהקול קול יעקב אז אין הידים ידי עשו ואין לחרבם שום שליטה ח"ו על ישראל וכאן באו ישראל בכח הזה כמו שפרש"י לעיל על וישמע קולנו בברכה שברכנו אבינו הקול קול יעקב שאנו צועקים ונענים. והענין שבוודאי כן הוא שתפלת ישראל גדול מאוד והקב"ה שומע תפלתם תמיד ואין לשונאיהם שום שליטה ח"ו. רק שלא יתגאו בזה שיש להם זה הכח בתפלתם מברכות אבותיהם כי תכף שיש להם איזה

גאות ופני' בתפלתם אזי ח"ו תפלתם לריק ואדרבא ח"ו נותנים כח שיתגברו ברכותיהם והידים. וזה שפרש"י אתם מתגאים בקול וכו'. ע"כ. אמר בשמו הרב הקדוש מו"ה **אליעזר** זצוק"ל מק' **דזיקוב**:

בפ' וירא בפסוק ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם. ידוע מכל הספרים הקדושים גודל המניעות שהי' לו לאברהם אע"ה אז בשעת העקדה, בקיצור, שהי' לו אז כל המניעות שיכול להיות בעולם, כי לא לחנם הנסיון הזה עומד לנו מאז וע"ע עד סוף כל הדורות, ובזכותו אנחנו נצלים מכל מיני פורעניות ובכל שנה ושנה מכפרים לנו עונותינו. ובודאי עשה אז השטן כל מיני תחבולות אשר הי' באפשרי לעשות למנעו ממצות השי"ת. ואבינו אברהם ע"ה בגודל חמימות והתלהבות הבוער בקרבו אש גדול ונורא לקיים רצון קונו הבוית"ש לא הביט על כל זאת וגבר את הכל והלך בשמחה גדולה להעלות לעולה את בן יחידו. וכאשר ראה השטן שאחר כל יגיעתו וטרחתו לא פעל כלל חרה לו מאוד ע"ז. אז עשה השטן עוד בחינה א' אולי יתפוש אותו בדבר הזה להפילו ח"ו. ונדמה לפניו לאיש כשר וצדיק הולך כנגדו ונותן לו שלום בדרך אהבה כראוי ונכון. ושואל אותו להיכן מר הולך. והוא הי' משיב אני הולך לעשות רצון בוראי שצוה לי לשחוט את בני יחידי. והי' משיב לו אשריך אברהם שאתה הולך לעשות רצון קונך בפרט בדבר גדול כזה לך בשלום. אולם ספר נא לי ידידי מנין אתה יודע שכן הוא רצון הקב"ה לשחוט את בנך. והי' משיב לו אברהם אע"ה אני בעצמי שמעתי מפי הקב"ה קח נא את בנך וגו'. אז אמר לו האיש הנ"ל. אשריך אשריך בוודאי זכית לדבר גדול ולאו כל אדם זוכה לשמוע דברים מפי הקב"ה בעצמו. עכ"ז גם אני לא אחדול מלגלות לך מה ששמעתי וקבלתי מרבותי שלאו כל אדם זוכה לשמוע דיבורים מפי הקב"ה בעצמו, ואפי' הוא שומע אל יסמוך ע"ז כלל כי אולי הוא ח"ו מאיזה צד אחר ר"ל. רק מי שהוא יודע בעצמו שכבר תיקן כל חטאתיו ובפרט החטאות נעורים ואין בו שום חטא ועון כלל כמו מלאך אזי הוא בטוח שכבור ה' דיבר אתו באמת. אולם מי שהוא עדיין מסופק אם כבר תיקן חטאת נעוריו בכל מכל כל אזי חלילה לו להביט על דיבור כזה כנ"ל. אשר ע"כ דוק אתה בעצמך מהיכן היה הדיבור. וכאשר שמע זאת אאע"ה עמד בחרדה גדולה כי לגודל ענוותנותו ושפלותו חשש לדבריו כדרך הצדיקים ובזו התחבולה כמעט הפילו מגודל השמחה והתלהבות שהי' לו אז. ותכף ומיד התחזק א"ע ואמר חלילה לי שיבטל אותי שום דבר בעולם מעבודתי הגם שאמת הדבר שעדיין לא תקנתי החטאת נעורים. וזהו ויאמר אברהם אל נעריו היינו שאמר להחטאת נעורים שלו שבו לכם פה עם החמור עם החומריות שלי ואני והנער

היינו אני עם בני יצחק נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם. אני מבטיח לכם כשאבוא שם למדרגה הגדולה להשתחוות בהכנעה גדולה ואז אשוב גם אליכם. ולע"ע אין דבר בעולם שיבטל אותי ח"ו והלך בשמחה גדולה לקיים מצות הבוית"ש: ע"כ. בשם הרב הקדוש **מהר"מ מרומנאב** זצוק"ל:

מכתבי קודש

פרק א

העתקה אות באות מכי"ק א"א קדוש אדמו"ר ר' משה סופר מפרשעווארסק זצוקלה"ה. בעהמ"ח סה"ק אפ"מ.

בס"ד. יום ג' פ' לך **תקנ**"ו לפ"ק

הן היום נתרחש נוסע ה"ה השליח מוכ"ז הר"ר זלמן מיאשיניצא והנני שולח שני זוג תפילין להרבני מ' ארי' זאב בן אסתר בכלי שלו אשר נתן לי. וגם זוג רש"י קטנים לבן אדמו"ר נ"י לנצח ועוד זוג רש"י גדולים לחתן המלך נ"י והשאר עדיין לא כתבתים כי הוקפתו חבילי טרדין בכתיבה תמה ורוצים ליתן בעד זוג פ' אדום זהב ועפ"י רוב לא נמצא אתי ויאמר לסופר שישלח עכ"פ עשרים זוג פ' קלף טוב רך ולבן אשר נעשה בקיץ ויקח שם משכר כתיבה המגיע לי משני זוג הנ"ל בעד כל זוג כ"ד גדול כפי אשר אני לוקח אצל סופר דק"ק ליזענסק גם בעד אשר שלח לי בקיץ. והפרשיות השייכים לסופרים עדיין אינם כתובים השי"ת יעזריני מהרה לכתוב מה שכבר קבלתי מעות. ויעשה הרבני מ' ארי' זאב הנ"ל למעני לילך לבית כבוד אדמ"ו בוצינא קדישא חסידא ופרישא משכן השכינה מורינו ורבינו מוהר"ר **מנחם מענדיל** נ"י לנצח וידרוש שלומו משמי וכך אני אומר יהא ביאתו לשלום ולחיים טובים ולברכה והצלחה לו ולכל ב"ב ולכל הנלוים אליו ולכל המסכימים אתו בעבודת הבורא ית"ש ובימיו יוושע יהודה וישראל ישכון לבטח אמן. והנה בר"ח אלול העבר בא מחו' מאניפאלייע ועשיתי חתונה למז"ט הכל באמנה ובאשראי כי לא הי' לי רק י"ב אדומים וגם הרב ר' אלעזר נ"י לנצח עם ד' דן מרדכי נ"י היו על החתונה בכפר והנני שולח האגרת אשר הביא לכבודו משם. כ"ד עבד לעבדי ה'. הק' **משה הלוי** בן אסתר **מפרשעווארסק**. ולכל המסתופפים בצל כבוד אדמ"ו נ"י לנצח שפתי ארשת יבורכו בברכה המשולשת אמן.

בס"ד. יום ב' פ' וישלח.

הנה מיום ביאתי מהחתונה חזרה חנ"ה כו' ואני שוכב במטה ועד הנה הי' לי יסורים קשים על רגלי הימנית וכעת הוקלו היסורים בעזה"י. והנני מחוי קידה מרחוק אפים

ארץ מול כבוד אדונינו מורינו ורבינו נ"י ע"ה פ"ה חסידא קדישא ופרישא משכן השכינה מורינו ורבינו **ר' מנחם מענדל** נ"י לנצח אור צח להתפלל עלי משה בן אסתר לפני כסא כבודו יתברך שמו לעד ולנ"נ שישלח לי מהרה רפואה שלימה בתוך שח"י אמן שאוכל להתפלל במנין ולכתוב תפילין ומזוזות לזכות את ישראל הצריכים אמן.

והנה מצאתי אצלי ג' מזוזות שכתבתי אחר פסח בשביל מחותני ר' נחום והנני שולחם לכבוד אדמ"ו נ"י וכאשר יעזור לי השי"ת לקום ממטתי שאוכל לכתוב אזי אכתוב לו עוד מזוזות בס"ד. ומדי דברי בו זכור אזכרנו האיש הנוכחי כי הוא נצרך לזוזי מאוד והוא איש תם וישר. ומהגם שהרב הגדול **ר' איצקל מלאנצוט** ג"כ חפץ בהצדקו בכן אמרתי לו אל מי מקדושים יפנה אם לא אל כבוד אדמו"ר נ"י ובוודאי אל כל אשר יחפוץ יטנו. והוא יאמר ומי יפירצו. ובמה אברכו יערה ה' ממרום דוחו. וכל דבריו יעשו פרי ויצליחו ויזכה לראות מהרה כי ירום קרן משיחו אמן. כ"ד עבדו ותלמידו זעיר וצעיר שבתלמידיו החפץ טובתו. הק' **משה הלוי** בן אסתר **מפרשעווארסק**. שלום לבניו הק' ולחתניו הק' ולכל ב"ב ולכל סיעתו הק' שפתי ארשת. יבורכו בברכה המשולשת. אמן.

פרק ב

העתקה מכי"ק איש אלקים אדמו"ר ר' אלעזר זצוקלה"ה בן א"א רבן שכבה"ג ר"ר **אלימלך מליזענסק** זצוקלה"ה:

שלום ורחמים וחיים ושמחה וחדוה וגילה וכ"ט סלה לכבוד אהובי מחו' ידידי ה"ה הרב החריף חו"פ בוצינא קדישא נ"י ע"ה פ"ה המפורסם בין קדושי עליונים כקש"ת מו"ה **מנחם מענדל** נ"י אור צח לנצח.

אהובי ידיד נפשי ולבבי זה היום העבר כתבתי אגרת לכבודו כאשר יהי' למראה עיניו הקדושים וידעתי שמן השמים עכבוהו האיש הזה אשר שלחתי ע"י ונתעכב ללון פה. ואם חלילה הי' מגיע לידו מכתבי הראשון ידעתי בנפשו הטוב ולבבו הישר והטהור אם היה קורא אותו הי' לו צער גדול. ואינני יודע איך הייתי יוצא ידי שמים לצער את הצדיק כי"ב. אך ההכרח הביאני לכתוב לו מחמת שבלתי אפשרי הי' לי לסבול גודל היסורים שהיה לי ר"ל ואודה השם הטוב והרחמים שנתעכב המוכ"ז עד הלילה ובת בתי הי' לה ישועת ה' כהרף עין. ונתקיים בי בעצמי כברכתי אשר ברכתי את כבודו באגרת הראשון. שכל מי שיצטרך לתפילתו יעזור לו השי"ת טרם בוא אצלו להטריח אותו. ובעזה"י מיד נתן לי רחמים שנתהפך עלי לטובה וסרו ממני היסורים וחזרתי לאיתני הראשון. וימחול כבודו הרמה לקרות האגרת הראשון ויראו עיניו הקדושים גדולות ונפלאות הבור' ית' אשר הגדיל והפליא חסדו עמדי ובשעה מועטת חזרתי לאיש אחר ממש ושמחתי מאוד

בזה שנתעכב המוכ"ז כדי שלא לצער אותו צדיק כי"ב אדרבה לשמוח בדברי אלה. (התחלת המעשה) מאחר שעזרני השי"ת וזיכני לשמח אותו. אכתוב לכבודו מעשה נפלאה. אשר לא נשמע ולא סיפרו לנו אבותינו כזאת. היות כמדומה לי שכבודו ידוע לו מה שאירע לבת מחו' של אחי הרבני החסיד מו"ה יעקב נ"י. ה"ה הרבני המופלג הנגיד מו"ה ראובן נ"י מק"ק גראדזיסק הסמוך לעיר ווארשא, שבתו הנשואה נכנס בתוכה בעל דבר ר"ל והי' מדבר בתוך גרונה בלשון נכרית ולא הניח לה להזכיר ש"ש ואפי' אם אחרים הזכירו לפני' דבר שבקדושה הי' נוקם ממנה ועשה לה יסורים קשים ומרים לאין שיעור כנ"ל ונסעו עמה לק"ק נעשכיז והי' לה תרופה מעט ואח"כ בבואה לביתה בימים מועטים הוסיף הבע"ד להרע לה ביסורים גדולים כהנה וכהנה. ובעה"י הרב הגאון מופת הדור המפורסם הרב **המגיד** דק' **קאז'ניץ** יאריך ימים ושנים בטוב ובנעימים גירש אותו ממנה. ונתן לה קמיע וחזרה לאיתנה הראשון כשאר בני אדם הבריאים והי' לה מנוחה בחורף דאשתקד עד קודם ר"ה העבר. ואח"ז חזר אצלה הבע"ד הנ"ל ועינה אותה בעינוים קשים ומרים ולא הניח אותה לילך לבהכנ"ס בימים הקדושים ולא להזכיר שום דבר שבקדושה. וביוה"כ הלכה לבהכנ"ס ועשה שם חוכא ואיטלולא בשחוק וקלות דאש ומדבר בלשון נכרים ר"ל. וביום ראשון של סוכות חנק אותה ל"ע ולא יכלה לדבר עוד שום דבר כלל והיתה בעיני כל רואי' לאחר יאוש. שראו ממש יציאת הנפש ר"ל. ומתוך גודל הצער הלך אביה מו"ה ראובן הנ"ל לבית אחיו להתפלל שם. ובתוך כך התחילה לרמוז באצבעות על המנורות שעל הכתלים להדליק בהם נרות ועשו כרצונה. והרבו בהדלקת הנרות והתחילה לדבר בזה הלשון. וואס פר איין זינדיגירין בין איך דאס איך זאל אזוי לאנג יסורים האבין. והנה נשמע קול מדבר אליה מיין קינד פארכט דיך ניט דוא וועסט שוין מעהר קיין יסורים האבין דוא ביזט קיין זינדיגירין נישט דוא ביזט איין צדקת. נאך הונדערט און צוואנציג יאהר וועסט דיא זיין אין גן עדן מיין ווייב איז נישט לאנג גישטארבין אין זיא איז שוין אין גן עדן. וועסט דוא ג"כ זיין אי"ה. און וואס דיא האסט גיליטען ביז אהער האט גימיסט אזר זיין. דאס איז דיר נאך גיקומען וועז דיין ברודער איציק האט חתונה גיהאט מיט זיין ווייב ציריל שתחי' און איך בין אויך גיוועזין אויף דער חתונה אין לע"ע איז דיין ברודער איציק מיט זיין ווייב גיזינד אין זייא זענין אין ליזענסק. און איהער בני בית עטץ זאלט ניט מתרעם זיין אויף איהער וואס זיא האט זיך ניט גיפירט בדרך הישר דאס איז זיא ניט שולדיג. דאס האט אלטץ דער בעל דבר גיטוהען אונ איך האב גיהאט ארבייט אז עהר זאל זיך מגלה זיין כדי מען זאל קאנין איהם מגרש זיין. אונ וואס ער האט גיהאט שליטה צו איהער צוריק צו קימען דאס איז מחמת דיא

קמיע איז נמחק גיווארין אותיות ואחר יו"ט זאל מען פארין להרב **המגיד** ער זאל איין אנדרע קמיע שרייבין. ובתוך הדברים וויא דאס בני בית האבין גיהערט דאס קול אזוי ריידען זענין זייא אנטלאפין נאך ר' ראובן ואחיו ר' שלמה נ"י אין האבין עהם דער ציילט דיא מעשה אונ האבין גיזאגט קומט אריין דער רבי ר' אלימלך איז דא זענין זייא אריין געקומען אונ מיט זייא זענין מיט גילאפין כמה אנשים: האט דאס קול אויס גירופען וועד עס איז ניט פון דער משפחה זאל ארויס גיין. זענין אנדרי ארויס גיגאנגין האט דאס קול אוהן גיהובין און האט זייא גיזאגט דברי מוסר. אונ האט זייא גיזאגט עטץ זענט מתפלל און לערינט. אין עטץ ווייסט ניט וואס תפלה איז אונ וואס לערנין איז. איך ווייס יא וואס תפלה איז אין וואס לערנין איז. איך בין גישטארבין אונ איך לעב אבער. אונ האט זייא אוהן גיהובין צו בענטשין מיט גרוסע ברכות לאין שיעור. עטץ זאלט ניט זארגין. ביז אהער איז אייך שוועד גיגאנגין עס האט גימוזט אזוי זיין. אבער מכאן ולהבא וועט אייער מזל אויף גיהובין ווערין. אונ דיא ברכות האבין זייא גיהערט רעדין מיט גרוס דבקות. אונ האט אוהן גיזאגט עטץ זאלט דיא אשה אפף שונין זיא וועט תכף גיזינד ווערין, זיא וועט אי"ה בקרב הימים מעוברת ווערין בבן זכר זאל מען עהם אנאמין געבין נאך מיר. האט ר' ראובן גיפרעגט וויא איז אייער נאמין האט דאס קול משיב גיוועזין אלימלך. אונ זייטץ גיזינד האבין זייא ניט גיענפירט האט עהר גיזאגט ווארום ענפרט עטץ נישט האט ר' ראובן גיענפרט זייט מוחל ואשה הנ"ל איז מיד אנטשלאפין גווארין. אחר שעה ננערה משינתה שאלו אותה מה היה זה בכאן עמך. והשיבה אינני יודעת כלל ושאלו אותה למה צוותה להדליק הנרות והשיבה שמתוך הצרה הגדולה שהייתי שוכבת האב איך גיזעהן אויס דעם אלקיר ארויס גיין אונ שטוב אריין איין איש זקן גדול האב איך מיך דער שראקין ע"כ האב איך גיהייסען מדליק נרות זיין ומתוך השמחה הזאת הלכו ואכלו ושתו. ובבוקר קמה האשה הזאת בריאה ושלימה והלכה לבהכנ"ס כשאר בת נשי ישראל. והמעשה הזאת שמעתי מפי מחו' ר' ראובן ואחיו ר' שלמה שהיו בכאן אצלי בשבוע העברה שנסעו לק"ק מאשציסק על השוק. השם הטוב יצליחם. ומחמת אישון לילה לא אוכל לכתוב כל כך. וגם הם הגידו לי שבלתי אפשרי לספר את כל דברי הקול הנשמע להם. ובזה אצא ואומר שלום זכותו יעמוד לנו ולכל ישראל תמיד אמן. הכ"ד מחו' ידידו או"נ הדוש"ת בלו"נ ומבקש אהבתו תמיד. הק' **אליעזר ב"מ אלימלך** זלה"ה מ"ק **ליזענסק**. (ע"כ).

פרק ג

העתקה מאגרת ששלח רבינו הקדוש **רצ"ה מזידיטשוב** לרבינו הק' **מאפטא** זי"ע ועכ"י.

בעזה"י. יום ה' תרומה **אשר ידבנו** לבו לפ"ק.

אל כבוד נאצל אור שבעת הימים הוא אדונינו מורינו ורבינו הרב רבן בני הגולה עמוקות צופה נסתרות עושה גדולות עד אין חקר מפליא פלאות צדיק קדוש עליון מוכתר בכתר עליון הגאון האלקי כבוד מורינו ורבינו **הרב אברהם יהושע העשיל** האור הצח ומצוחצח שלום שלום לו ולתורתו ולצדקתו ולעבודתו הבהירה לדורות עולם מוציא אורה מאין טמירא יזכה אשר בימיו עוד יגיעו ימי חפץ ורצון לכלל ישראל כמאז ומקדם מראשית ועד אחרית לשכון כבוד בארצינו ויתרומם אדונינו ויאיר שמו מעולם ועד עולם ולהחזיר עטרה ליושנה ולהקימה למעלה ראש עטרת תפארת ועור ינוב בשיבה דשן ורענן נועם פניו המאירים כצהרים יראה נפלאות כימי צאתנו ממצרים וישמח ויגל עם ישועות ישראל לעולמי עולמים אמן:

מורי אדונינו בקשתי השפל מתלמידיו לבל יהיו דברי עליו לטורח הנה אני כעת באמצע הדרך בנסעי לקבל פניו הקדושים ונפסק לי הדרך להיות שעשינו שם התקשרות עם הרב החסיד האבד"ק לעשנוב על ספרי עץ החיים ופרי עץ שיקבענה בדפוס וכעת נתקלקל הדבר אחר שנדפסו ע"י איש א' מזאלקווע בלתי ידיעתי ובשבוע העבר הביא לידינו הספד הנ"ל בדפוס ושם אגרת אצל הרב במקום וועקסיל ואני אונס גדול בדבר ויראתי לנפשי שלא יהי' לי טרדא מזה ואני כבד שלחתי לידו חמשים רובעל ובאולי ח"ו יעמוס עוד עלי עולו אשר לא אוכל שאתו והנה זולת זה שמעתי ואזני תיצלנה להיות שאדמו"ר איננו מסכים להדפיס אלה הספרים ורבים אומרים לי שאדמו"ר קלל אפילו המדפיסים הראשונים שהדפיסו ספרי קודש הנ"ל. וזה ודאי לא אאמין כי זה שקר מפורסם לא יאומן כי יסופר. אמנם לא חשתי לשום קול וחשתי ולא התמהמתי ועשיתי המוטל עלי ונסעתי מביתי ואמרתי יעבור עלי מה. אמנם בשבוע העבר בא מ' מאיר יעקב מזאסלאב המתעסק בהדפסת הספרים וסיפר לי ג"כ בשם הרב הנ"ל שאין ברצון אדמו"ר שיבואו ספרי קודש הנ"ל לדפוס עד אשר יפצרו הדבה באדמו"ר ואז התחלתי למיחש לזה ונפסק לי הדרך. כי לפלפל בזה עם כאדמו"ר פנים בפנים בדור הזה אני מתירא מן התלמידים וכמו שחמר רבי כשהלכתי ללמוד תורה אצל ר"א בן שמוע חברו עלי תלמידים וכו' ואמרתי אשלח מקדם ביחוד ואפרש נא שיחתי לפני אדמו"ר מה ראיתי על ככה אשר יבואו לדפוס. כי אני מעודי ומנעורי חשקה נפשי העלובה בלימוד הספרים לשוטט במים רבים האדירים האלה במים עמוקים עצה בלב איש הגם אשר ת"ל יתי' ב"ה וב"ש צללנו בעמקי ים התלמוד בגמרא ופוסקים לא הנחתי ידי מזה לחפש בחיפוש אחר חיפוש מחיפוש נר מנר. וכ"ז השם יודע את לבי אשר לא להתפאר ולא להתגדל אבל

מה אהבתי תורת ה' התמימה להבין דברי חכמים וחידותם ובפרט להבין ספר הזוהר מאמרים הקשים עד מקום אשר יד שכלי מגעת. והנה ספר הזוהר בו דבוק נפשי עד אשר בשכבי ובקומי נקשרת לא נח ולא שקט לי. כי באמת הספר הלזה ידוע ומפורסם סגולת עסקו בו והוא מקור לכל ספרי יריאים וממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה ואשר לזה שואלים ליום הדין בני צפית במרכבה וכו' עד מכף רגלי ועד קדקדי כמה. ומי לנו גדול לסמוך בעסקי שיעור קומה בניתוח אברי עולה להפשיטה ולנתחה לנתחי' להעמיק בכל אבר מכף רגל ועד קדקוד איך וכמה למסור נפש שוקקה ונפש רעבה למקור מחצבה זולת בעסק ספר הזוהר. אשר אם ראיתי כל הספרים שנדפסו ונתפשטו מן צדיקי הדור בזמנינו זה היש בהם דיבור אשר לא יורמז או כתוב בפי' בזוהר בכלל דבריו כל הדברים מיוסרים על פיו יצאו כידוע ומפורסם והאריכות בזה אך למחסור. ונוסף לזה ראיתי כי הגדולים צדיקים לא משגיחים על הדפסת ספרי הזוהר שיהי' מוגה ומדויק כאשר השגיחו קדמונינו הראשונים והאחרונים בעין חיפוש תמו חפש מחופש בהגהת הש"ס סקלו המסילה. ובספר הזוהר הגדולים משכו את ידיהם. ואשר בספר הזה מובטח גאולתינו ופדות נפשינו. ונוסף לזה בר"מ פרשת נשא והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר מן זיהרא דאימא עילאה תשובה באילין לא צריך נסיון בגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו ספר הזוהר יפקון בי' מן גלותא ברחמים וכו' עכ"ל. אלמא בעסק ספר הזוהר לא צריך אפי' נסיון. והנה עלו כולו קמשונים מלא טעיות ואין איש שם על לב כי יש בגירסות מקום עיון כמו בגירסות הש"ס. ועתה חדשים מקרוב נדפסו ספרי הזוהר עם הגהות חדשות והשליכו הגירסות הישנות לא נודעו עוד. וכל הגדולים סומכים עצמם על הגהות האלו כאלו נאמרו הדברים מפי משה מפי הגבורה. והנה אדמו"ר מקום הניחו להתגדר בזה לי השפל והנבזה חדל אישים ועמדתי על החקירה ונתתי את לבי לשוט ולהעמיק אשר יש לפלפל במקום העמוק הזה בחריפות ובקיאות יותר מעמקי ים התלמוד על הקדמת אדונינו האר"י ז"ל לבא בספריו ולעוסקי בתורתו לשמה להבין ולהשכיל מעשי ה' כי נורא הוא מראש ועד סוף והנה ראיתי בהגהות החדשות לא תיקן כלום ואדרבא הגירסות הישנות טובים בכמה דברים רובא דרובא וכאשר תהלה לאל חי בידי לברר וללבן ולדבר לפני מלכים ולא אבוש. וגם זולת גירסות הנזכרי' בדפוסי הזוהר שלפנינו מלא טעות אשר לא שם המגיה עיונו עליהם וכאשר חפשתי בחיפוש אחר חיפוש בין כתבי האר"י ז"ל אותן הל"ג שנכתב בצדו ונדפסו בצדו מביא האר"י ז"ל בעצמו כאשר המה בכתובים ת"י ת"ל ית' ב"ה וב"ש וכו' וכו'. ומה שאמר בשם הנ"ב בשם מוהרח"ו

ז"ל על העמוד הראשון בפ' שמות (אשר שם מתחיל בשם הנ"ב) הוכחתי בביאור נגלה שאין הנ"ב מדברי מהרח"ו ז"ל כאשר אראה לאדמו"ר ענינים כזה לאלפים. והנה לא זכיתי להראות לפני רבותי נ"ע כמו אדמו"ר הרב הקדוש **מ"מ** דק"ק **קאזיניץ** וכאשר כמה פעמים פלפלתי ת"ל ודנתי לפניו בחכמה ובפני מורי וכו' דק"ק **לובלין** נשמתם צרור בצרור החיים בגנזי מרומים כי עוד לא עסקתי בפירושי הזוהר ובהגהות בחיים חיותם עד אשר נדפסו ספרי הזוהר בק"ק פרוצק עם הגהות חדשות הנ"ל נערתי חצני וזרזתי כי הגהות האלה רובא דרובא עלו כולו קמשונים. ואגב זה נתתי לבי לחקור בפירושי הזהר במאמרים הקשים ועלתה ת"ל בידי דברים מתוקים מדבש צופים עפ"י הקדמות האר"י ז"ל וע"פ קבלתי מרבותי הקדושים וכאשר בידי להציע דברי לפני מורי אדוני. והנה דברי הזוהר לא יתפרשו כ"א על פי כתבי האר"י ז"ל וכו' וכו' וזה אחד מן הטעמים אשר עלה ברצוני להדפיס הספרים הנ"ל בכדי שהתלמידים יתנו לב ויבינו בספר תורת אלקים והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ויתרבה הדעת וכו' וכו' ועוד נוסף העירוני מן השמים כי ראיתי התפשטות החסידות ומרגלא בפומייהו שנתגלה חכמת הבעש"ט אשר אמר בסוף ספר תולדות יעקב יוסף שבהתגלות תורת הבעש"ט הקדוש והנורא יבא משיח. והנה מנעורי אני מכתת רגלי ממקום למקום ומחיל אל חיל לבקש דבר ה' בין צדיקים אשר אדוני מורי יודע אותי בהיותי חוסה בצל כנפיו ג"כ יודע אני בנפשי אשר האיש אשר לא הי' לו ידיעה בכתבי האר"י ז"ל אינו יודע שום דבר ואינו מבין תורת שום צדיק המיחדים ביחודי צינורות דקים ודקה מן הדקה קולעים אל השערה שוקלים בפלס ומעגל כל דיבור ודיבור על חוט ומשיחה לשערה במידות ותיקונים עליונים וכל דבריהם מלובש בפשטות, וכאשר היתה מאת ה' זאת לנו הוא תכלית התגלות תורת הבעש"ט להלביש כל הדברים בפשוטן ובכח הזה אנו ממשיכין אלוקותו והתגלות כבודו ב"ה וב"ש חי ה' וימלא כבודו את כל הארץ. ובכח הזה להעלות כל הדיבורים וכל ההשתנות למקום אצילותם ושרשם הזך והדק האחוז במדות ואורות וכלים העליונים למקטן ועד גדול להמתיק כל הדינים והגבורות להעלותם למקורם. והנה מי אשר לא למד שרשי מדות העליונות בצינורות הדקים בשיעור קומה להדמות צורה ליוצרה אינו שומע ואינו מבין שום דיבור צדיק ההולך בדביקות ודבוק במדות עליונות ובשמו יגיל וידבר כל היום בשמותיו ית' אפילו בדברים שנראה שהם חול כאז"ל שיחת חולין וכו' כי אינו יודע ערך שום דיבור איך ומה באיזה ספירה הוא דבוק האותיות האורות התורה ועל זה ממש אגיד בעדות. כ"ז נסיתי בחכמה ולבי ראה הרבה. והנה האיש אשר לא יודע ספר מפנימיות התורה בשמעו דברי הצדיקים בפירושי הפסוקים אשר נראים כפשוטים והמה עומדים

ברומו של עולם ברמזים ויחודים וצרופים עליונים נקל בעצמם לפרש פסוקי התורה בחידודים יותר מיושרים וחכמים המה בעיניהם ואינם מבינים גדולת הצדיקים ושרשי יחודם ודבקותם בעולמות עליונים דרכי הילוכם בקודש ונעשים גדולים ג"כ גיט"י יודי"ן קלוג"י חסידי"ם וכל אחד רואה עצמו במעלה על חבירו ואומר אשרי לי. ויש מהם שיש להם ראי' ג"כ מתנבאים אחר שהם בעלי תורה ועובדות ג"כ נדמה בעיניו שעובד יותר מעבודת הצדיק והוא בעל תורה יותר במעשי חידודים. ומה לי השפל להאריך בזה. ועי"ז אדוני מורי ממש אבדה האמונה ומה שקוינו ותוחלתינו אך למחסור וכ"ז גרם שאינם יודעים שרשי המדות איך לברר כל הבירורין ועליות הטוב מן ההיפוך בצינורי יחודי העבודה התמה המסורה בלב כל חכמי לב. וכאשר הצצתי ובין החכמים גדלתי ונתתי אל לבי וראיתי קוצר רוחי ושפלות דעתי נגד הצדיקים בראותי אשר כל תנועה מדקדקים על חוט השערה אשריהם ואשרי חלקם. ועל זה אנו מבקשים ושים חלקנו עמהם ולעולם לא נבוש אמן: (**ע"כ**).

פרק ד

העתקה מאגרת הקודש ששלח רבינו הקדוש **מהרצ"ה מזידיטשוב** לרבינו הק' **מראפשיץ** זצוקלה"ה.

אתיחד באהבת אחד אמת ביחודא דנהורא קדישא אל כבוד ידידי הודי והדרי המשמח אלקים יסוד מופלא מוצנע ומכוסה. הוא כבוד תמים דעות. ויקם עדות ביעקב שארית פליטת יסודי ישראל. הרב הצדיק החסיד ואדם הגדול בענקים. כולו מחמדים וכולו ממתקים. זה ריעי אוהבי דגול מרבבה נר ואור יחידתחי רוחי משיבת נפשי קדוש אלקים עליון. כבוד מורינו ורבינו הרב מו"ה **נפתלי צבי** האבד"ק **ראפשיץ**:

אשתוחח נפשי ולבי ובשרי מלוא קומתי לדרוש שלמא רבא חנא וחסדא אורכא דחיי. יאריך השם אלקי ישראל ימיו ושנותיו לראות בטובת שמחת ישראל עוד כל ימי עולם. ויפרח בימיו צדיק יסוד עולם. צדיק ונושע בכתרו ישועה ישועת ישראל. ויקויים בו ובזרעו ובכל ביתו ואוהביו ותלמידיו וכל מבקשי שלומו ותורתו ואור צדקתו כל הברכות ושלומים וטובות המיועדים לעבדי אלקי ישראל בזה ובבא לדורות עולם ולעולמי עולמים. לבנות ממנו חרבות עולם מוסדי דור ודור יקומם. והאל השומע שועת נכאים יענה ויאמר על הדבר הזה הכותב בלב שלם באהבת אמת אמן ואמן:

ידעתי אשר האהבה תקועה בלב ידידות נפשי מקלקלת השורה אשר אבוא במכתב לסדר דברים לפני הדר כבוד. גם יודעי מיעוט מעשי וערכי לערך מעשי הוד מעלת רום הדר ערכו אשר קטנו עבה ממתני. אמנם כן דרך האוהב אשר בוודאי יראה תום לבבי אשר בוער בי אהבתו בלב ונפש אשר לא יכולתי להתאפק ושמתי נפשי בכפי לבוא

במכתב אהבת נפש אהבה מסותרת רצופה על רצפת בה"ט וש"ש וד"ר וסוחר"ת להאח"ד בפא"ר צדיק"י רגלי המרכבה וצדיק יסוד עולם הכולל ומיחד באחד עם בהט המאוחר לאחד להטות לימין רב חסד מטה כלפי חסד גו"י אח"ד בארץ. והנה אבקש עבור תלמידו מו"ה יונה מליסקא מוכ"ז אשר כבוד תורתו יקרבהו לעבודה ולתורה. ואמנם ישב אצלי בימות החורף הללו והרבה תורה בגמרא ופוסקים למד אצלינו ומדי שבת בשבתו זכר את דבר קדשו ומדי דברו בו ממש נפשו יצאה בדברו מדי זכרו באהבתו אהבת ישראל. ובקשתי ידידי להעלות זכרוני לפניו לטובה בכל עת על בריאות גופי ושלום ביתי ואני השפל מוכן לעבוד עבודה שבלב זו תפילה על שלום בית אדוני בכל עת.

דברי ידידו עבדו בכל לב ובכל נפש צופה ומביט מתי יגיע העת אזכה להשתעשע ולהתעלס באהבתו ולשמוע בקול ערבת אהבת דודים נוי ידידות נצח תורתו ואהבתו. ושלום כנפש הק' **צבי הירש** באאמו"ר מו"ה יצחק אייזיק זצלה"ה **מזידיטשוב**.

פרק ה

מכתב הרה"ק **מראפשיץ** להה"ג הק' מוה' **שלום הלוי מקאמינקא** זצ"ל.

ב"ה. בשנת **תקפ"ב** .

שלום לידידי וחביבי ה"ה הרב המאוה"ג החריף המפורסים הירא וחרד החכם הכולל המושלם במעלות ומדות טובות. כבוד שמו תפארתו מו"ה **שלום הלוי** נ"י.

הנה ראיתי מכתבו ביד בני שיחי' וטוב טוב עשה אשר קבל עליו עול הרבנות בק"ק יארטשוב כי בזמן הזה מצוה גדולה לפקח בצרכי צבור ולהדריכם ולעשות שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו ובזה עובד להשי"ת בכל עת ועת לעשות לה' וכו'. אך מה מאוד תמהני על ידיד לבי ונפשי שמזהיר את בני להזכיר אותי וכי יעלה על דעתו שאהבתו התקועה בלבי נשכח ממני. כמעט בכל יום ויום עולה אהבתו על לבי להתפלל עליו ועל ב"ב. ומה מאוד דאגה בלבי על אשר אני רואה שיש לו איזה מצבות לזאת אחי ידידי נא להרחיק זאת מלבו עד קצה האחרון ויגיל וישמח בה' ובתורתו ויחזק בטחונו בה' כי בטוח אני בחסדי השי"ת שירים קרנו למעלה ויורהו חכמה בינה ויראת ה' באמת כתשוקתו והעקר שיהי' בשמחה. ומה גדלה תשוקתי לראותו בשמחה פא"פ בימי החג הקדוש אם יהי' באפשרי לשמוח אתנו ובודאי יוסיף לנו שמחה על שמחתינו והנני דובר שלום לו ולזרעו ולב"ב. ולמעה"ש ששום חלומות לא ימנעו שמחתו בה' והלא הוא ת"ח וחכם והוא יודע שאין בזה שום בית מיחוש הלא ידוע מדוד מלך ישראל ע"ה ואעפ"כ תמיד היה בשמחה ושירות ותושבחות לזאת מאוד בקשתי שלא יהי' לו שום עצבות. ונא יכתוב לי תכף אגרת שלומים משמחתו כי יש לי צער גדול מדברי האגרת שכתב

לבני ומובטחני שיתן מקום לדברי אלה. ומחמת טרדה כתבתי וקצרתי במקום שראוי להאריך. הכ"ד אוהבו ופוקדו בכל עת לשלום. הק' **נפתלי צבי הורוויץ מראפשיץ**:

פרק ו

הועתק מכי"ק אדמו"ר א"א קדוש **מוהרצ"ה מזידיטשוב** זצוק"ל.

ב"ה **תק"צ**.

שלום וברכה וחיי נחת ושמחה ממקור השפע והרצון אל כבוד ידידי תלמידי הדבוק באהבת נפשי הרב החריף המופלג עמוד התורה מאיר עיני חכמים בהלכה כבוד הרב החריף החסיד המפורסם מו"ה **שלום הלוי** נ"י האבד"ק יאריטשוב.

קבלתי מכתביו וקריתי ושניתי ושילשתי בו למען יהי' חקוק בזכרוני היטב ובודאי כפי פרושות השמים להופיע עליכם שפע רב טוב ואל תדאגו אחיי כלל וכלל ויהי' לבם נכון ובטוח בד' כי בודאי יוציא לאור משפטם לטוב אשר לא ינוח שבט הרשע על גורלכם. עושו חושו את אשר בכחכם וכל אשר תמצא ידכם וד' יהי' עמכם להצליח דרכיכם לגדע קרן רשעים ותרוממנה קרנכם ברוב גדולה ונחת ברוב ברכה ושלום. דברי העבד החלש כעת ואין בי כח להאריך בשעשוע אהבה אמנם אסיים ואומר שלום ותמיד עיני ולבי שם אל תדאגו כלל אל תיראו ואל תערצו כי ד' אלקיכם עמכם להושיע אתכם מכל אויביכם והקם עליכם מובטחני אשר בדרך אחד יצא אליכם ובשבעה דרכים ינוס מפניכם בפחי נפש ואתם בטחו בד' חזקו ויאמץ לבבכם בכל טוב ושלום כנפש הק' **צבי מזידיטשוב**.

ואין בי כח למלאות אוות נפשי לדרוש בשלום ידידי הרב החסיד המדובר בו בתשוקת אהבה כאשר עם לבבי אמנם **שלום** הכל שלום ואל ידאג כלל מובטחני טוב הכל טוב בעזרת שמו ית' וחזק ואמץ ברוב שלום עד בלי ירח והרודף כאבק פורח אמנם יהי' כל העיר באגודה אחת לבל יפחדו ולבל ירפו ויהי' לכם שלום בלי פחד ויבטחו בד' אל אחד מובטחני גם בעניני ביתך אל יפול לבך ב"ה וב"ש לא יעזבך ותשכיל בכל אשר תעשה וד' עמך ובזה שלום ידידך האמת בלב ונפש אהבה. **צבי** הנ"ל.

בעזה"י. יום ג' פ' לך **תר"ו** לפ"ק.

שלום וי"ר לכבוד מחו' הרב הגאון הגדול מופת הדור מפורסם בישראל נ"י ע"ה פ"ה כק"ש מפארים מו"ה **שלום** יצ"ו נ"י אבד"ק קאמינקא.

מכתבו הנכתב ע"י הב"ד ביום ד' דעשי"ת הגיעני ע"י השו"ב המופלג מ' ישראל ליב מק'... בחוה"מ סוכות העבר מודיע שכפי דעת ורצון **מאוה"ג** בוצינא קדישא האמיתי יחיד בדורינו **מרוזין** אשר דירתו כעת בק"ק סאדיגערא לערוך ערך מכתב מליצה עבור אחינו בנ"י במדינת רוסיא לפני מעלת השר הנכבד כבוד תפארת שמו מ' **משה**

מאנטיפיורי נרו יאיר הקרוב למלכות שבק"ק לונדן. ולאשר אגרתו הגיע לידי בחוה"מ שלא ניתן לכתוב לא יכולתי להשיב מאומה וגם אחר עבור החג מאשר היו הדברים מופלאים בעיני על מאור הגולה בק"ק ס"ג המפורסם הנ"ל אשר תפארת חכמתו נשמע עד להפליא לא יכולתי להלום את כוונתו לצוות על פחות הערך כמוני לערוך דברים אל היקר למאוד והוא שר משרי המלוכה בק"ק לונדון לזאת אמרתי להיות מתון עם התשובה לכבודו הרמה עד יהי' לי איזה חקירה ודרישה בזה. והנה כאשר דמיתי כן הי' שהיה בכאן משובתי ש"ק העבר מחו' הרב הגאון הגדול מופת הדור המפורסם האבד"ק צאנז ודברתי עמו מזה ואמר לי שכאשר הי' הוא בעצמו בק"ק סאדיגערא דיבר עמו מאור הגולה בעצמו מענין המבוכה ההוא, אמנם באופן אחר דהיינו שאמר שמהראוי לחכמים המפורסמים שבמדינתנו לשית עצה ותחבולה בענין הלז אבל לא הזכיר כלל מענין מערכת מכתב להשר הגביר הנ"ל.. והנה אם כת"ר בעצמו אפשר ששמע ממנו בענין הזה אז בוודאי אין הכוונה רק שיצטרפו החכמים הנקובים למפורסמים שבמדינתנו שנים עשר או ט"ו אנשים לערוך מערכת בקשה להשר ההוא עבור אחינו שבמדינת רוסיא ואם כזה יפול הדבר אז בוודאי את פקודתו אשמור. הכ"ד אהו' הדו"ש בלב שלם ונ"ח.
נאום הק' **ארי' ליב ליפשיץ מיירישלאב**.

הבונה מעליותיו בשמים הוא ייטיב הכתיבה והחתימה לה"ה הרב החסיד המפורסם בוצינא קדישא חסידא ופרישא איש אלקים קדוש יאמד לו שלום לו ולתורתו ולעבודתו כק"ש מפואר מוהר"ר **צבי הירש** נ"י באור צח ולא ידעך לנצח.

הנה באתי כעת לנופף ידי שנית על הר ציון האגרתו ולבקש מאוד מאוד לרחם עלי ולזכור את דברי קדשו של הרע"מ בפ' קדושים לאוכחא למאן דרחים לי' ולמחזי' לי' דחימא סגי בקדמיתא בסתרא ע"י גי"ק. מה שעבר אין ומה שעתיד עדיין ובחנוני נא בזאת אי יקבל יאות אי לא יוכח לי' בין רחימוי אי אשתכח בי' חובא של נביאות או חולם חלום רחל"ן מהאי דעתא בכדי דיתיב מני' ולעיין במילי'. אי יקבל יאות ואי לא יוכח לי' באתגליא לעיניהון דכולא בני מתא דק"ק זידיטשוב ודק"ק גלינא ודק"ק זלאטשוב ודק' גאלגיר ודק"ק יאריטשוב ודק' בוסק ודק' לבוב ודק' פודקאמין ודק' ראדוויל ודק' מעזבוש. בכולא יהון מלחשין עלי' בקרעו ולא דמו כאשר הרגשתי במשך הששה שנים הללו. יוכל להיות שאם היה אדוני מכיר אותי כמו שהי' אדמ"ו זלה"ה מלובלין מכירני כמ"ש ברע"מ ואי הוא בר נש דיכסוף כמו אני הח"מ לא יוכא לי' אפי' בסתרא ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא אלא יימא קמי' כמאן דמשתעי במילין אחרנין ובגו אינון מילין ידכר בגרמי' וישתביק ההוא חובא בגין דקב"ה חס ליקרא דב"נ אפילו בחייביא. ואני לא זכיתי

להבין למה שינה אדוני הסדר של הרע"מ הנ"ל למחזי לי רחימא סגיא בקדמיתא בסתרא ע"י מכתבו הקודש כפי אשר שמע אדוני שמע שוא שכפי דעתו הרמה לחילול השם יחשב כל שחבריו בושים משמועתו ולמיחוש מיהו בעי וכי חשידנא בעיניכו ח"ו שלא לקבל האמת ממי שאמרו אפילו מן הקטן שבקטנים ק"ו מאדוני שהי' יכול לכתוב לי תוכחת מגולה ואהבה מסותרת בלשונו לשון חכמים ברחימאי דנפשא ורוחא כמו דהוה ביני חברייא דרשב"י וכדברי ריב"ח כל אהבה שאין עמה תוכחה אינה אהבה. והנה יש מקום לדונו לכף זכות שברית כרותה ללה"ר שיקבל על הלב כמו שראיתי בעיני שבדידי הוה עובדא אצל אדמ"ו זלה"ה ממעזבוש ומיום שנתוועדנו באכסניא בק"ק מעזבוש לא רציתי לנסוע לשם מטעם שהוא ז"ל נבג"מ שינה ג"כ הסדר של הרע"מ בפ' קדושים עד שלבסוף ראיתי שדברי חז"ל הם חיים וקיימים את והב בסופה ובאורייתא ובצדיקייא רחימא ואחוה וקשוט אית בהו ונשלח לי פריסת שלום מק' מעזבוש לקאמניץ בשולי היריעה של האגרת התשובה לאלופי ראשי מנהיגי הקהלה דקאמניץ בנשיקין דרחימין באהבה מגולה לפני כל האנשים בפרסום רב בחכמה נפלאה עד שנתפייסתי בעזהי"ת כראוי ונתוסף אהבה כ"כ עד שהשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. ומה שעבר אין ומה שעתיד עדיין יש תקוה לקבל קודם ר"ה אגרת התשובה אפי' ע"י שליח מיוחד ועלי לשלם להשליח המביא אגרת בימות החול כרצונו כי גם אנכי יודע שלא נמצא מכתבו ביד עכו"ם בשבת וביו"ט. כי לפענ"ד אנכי לא ידעתי האם יש עול בכפי במה שהקדמתי א"ע לשלוח אגרת ע"י שליח מיוחד כמאמר חז"ל הוי מקדים שלום לכל אדם זה הת"ח הנקרא כך ובפרט שבפירוש שמעתי אומרים על אדמ"ו זלה"ה מלובלין בשעה שהטרידו אותו הת"ח המקורבים אליו בעת שהי' רוצה לכתוב אגרת שלומים לאדמ"ו זלה"ה מק' סאסוב אמר בזה הלשון אני מוכרח על פי דברי חז"ל להשיב דברי שלום ע"י אגרת להרב דק' סאסיב לקיים מ"ע דאורייתא והשיב את הגזילה ודפח"ח. ויהא רעוא דדיוקנא דילן תהא חקוקה בלבו לטב ולחיין ולשלם כמו דדיוקנא דילי' חקוק בלבן תדיר לטב ולחיין ולשלם בפרט בעת רצון בשעת קריאת התורה כשיענו כל החפצים בחברתו אז אמן על הברכה שיברך אדוני אותי בזידיטשוב וכמים פנים אל פנים אעשה ג"כ אני פה"ק גלינא באור ישר ובאור חוזר כי הרוחניות אינן נפרדים זו מזו בשום אופן אלא מיוחדים תמיד בתכלית האחדות אצל הנפשות הטהורות אפי' מרחוק ויוכל להיות שאין נפשי עדיין מזוכך שתהא יכולה להתאחד ולהתקשר עמו בקשר אהבה שאינה תלוי' בדבר שאינה בטלה לעולם כאהבת אדוני מ"ו אהבה בכל עת ובפרט בעת התפילה בק"ק לובלין בלי הפסק חבלי עבותות האהבה. בוודאי מהראוי להודיעני ע"י מכתבו קודש

בלשונו לשון חכמים מרפא בעידן דאיהו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים אלו עשי"ת ואם לא יודיעני ע"י מכתבו קודש יראתי שלא יהי' נגמר בדעתי שאדוני מחזיק אותי ח"ו מאותן דכל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין רח"ל מהאי דעתא והנה זה יותר משלשים שנה שאדמ"ו זלה"ה מק' לובלין הבטיח לי שאל יקחני מן העוה"ז קודם זמני עד שאוכל לתקן בכל הגלגולים הקודמים כמבואר בז"ח שה"ש חכמתא דא דאיצטריך ב"נ למנדע וגו' וידע אינש בנפשי' ק"ו שידע איש בנשמתו. הכ"ד ידידו המצפה לראותו ועכ"פ כי"ק ומצפה לשמוע בש"ט ומכל הנלוים אליו והחפצים בחברתו כאוות נפשו. וכנפש הק' **אהרן משה מגזע צבי**

הנוטה כדוק שמים יכתבהו ויחתמהו לחיים איהו ניהו ידיד נפשי ולבי הרב המאה"ג בוצינא קדישא חסידא ופרישא החריף ובקי בחדרי תורה כק"ש מו"ה **שלום** נרו יאיר באור צח שלום לו ולתורתו.

עבור כי ירט בעל הדרך לנגדי כתבתי בחפזון ובקשתי לקרוא האגרת העתקה מאגרת שלי המונח כאן אות באות ובקשתי להטריח א"ע ולעמוד בשעה שמוכ"ז ימסור האגרת שלו להרב שיחי' לאי"ט. ולשמוע כל דיבור ודיבור אשר יאמר כי הוא זה לטובה ויכתוב לי בכתב ידו כלשונו הזהב ואם יצא מלפניו דיבור שהוא ח"ו עלי לחובה יראה מעכת"ה להמתיקו ובפרט קודם ר"ה לפני בא יום הדין הגדול והנורא מי לא ייירא כהיום הזה. ולמעה"ש להסתיר את כל דברי האגרת הזאת מכל אדם. ואם יהי' באפשרי לעמוד בשעה שיכתוב הרב שלי"ט אגרת התשובה אלי בודאי יחשב בעיני מאוד מאוד כי יוכל להיות שיצטרכו כמה דיבורים להמתיקן אז. גם האגרת אשר נשלח לק"ק זידיטשוב ע"י שליח עכו"ם... בא ליד המשרת יעקב שלא ברצוני כאשר כתבתי בפירוש באגרותי שלא להראותו לשום בן אדם מאוד בקשתי לעשות בחכמה להגיע האגרת ע"י מעכ"ת לידי ממש וכמתנה גדולה יחשב בעיני כי אין רצוני שיהי' כתב ידי הפקר כאשר ראיתי בהיותי בלובלין שכל אגרותי הנשלחים אליו היו נסגרים בהטישקעסטל שלו סגור ומסוגר עד שאפילו בניו החביבים לאדמ"ו זלה"ה לא זכו לראותם ומחמת זמן תפלה אקצר. כ"ד ידידו ואוהבו בלב ונפש באהבה שאינה תלוי' בדבר כנפשו וכנפש הק' **אהרן משה מגזע צבי** .

(ע"ג דכתב) **מפה** ירושלים עיר הקודש תוב"ב ליד הגדולה הרב המאור הגדול לממשלת היום הגדול והנורא להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. ת"ח מרבים שלום בעולם. וללוי אמר תומך ואורך לאיש חסידך כבוד שמו מו"ה **שלום הלוי** שימלא שנותיו בטוב ובנעימים עדי עד, לק"ק קאמינקא סמוך ללבוב.

בעזהי"ת. יום ב' פ' בא **הר"ת** עולם. פה **ירושלים** עיר הקודש תוב"ב.

ליד ידיד נפשי ולבבי הנצמד בקירות מעת נכון כסאו הרבנות בעיר יאריטשוב סמוך לעיר גלינא ומאז נחקק צורתו ושמתי אותו כחותם על לבי באהבה עזה רשפי' רשפי אש שלהבת העולה מאלי' שמו הקדוש **שלום הלוי בן יענטי** שיחי' לאורך ימים טובים ויבלה ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים והגופות רחוקות אמנם הלבבות קרובות. והי' עולה זכרון שמו הקדוש וצורתו נגד עיני בשעת בקשת רחמים ובפרט אצל כותל מערבי שלא זזה השכינה שם אפי' בימי חורבנה, ובפרט בהגיע אלי אגרת וראיתי שזיכהו השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו בבן זכר בקוראו שמו **יהושע העשיל** בן חנה גאלדי [הוא הקדוש אבד"ק קאמינקא שליט"א] שמחתי מאוד כעל כל הון, כי בעזהי"ת אני איני נצרך לבריות לצורך פרנסתי ופרנסת אנשי ביתי וזיכני השי"ת בדירה נאה כדוגמת הדירה שיש לי בעיר בראד עם בית המדרש וסוכה ובית הטבילה וזכיתי לומר תהלים עד גמירא בקבר דוד הע"ה בעיר ציון מה שלא זכו כמה אנשים ספרדיים מכמה מאות שנים כידוע למוכ"ז ר' מנחם מענדל נ"י מעיר ריישא. ולא באתי באגרת הזה רק לבקש ממנו שיודיע לי בכל פעם באגרותיו על כל מה שצריך בקשת רחמים ואני מוכן ומזומן לבקש רחמים בעדו בעזה"י אי"ה בל"נ. ואם יהי' באפשרי לדבר עם כל הנלוים אליו והחפצים בחברתו והסרים למשמעתו שיקיימו דברי עזרא הסופר הנקרא מלאכי בקפיטל ג' פסוק י' ולשלוח דרך סטאמבל על אונדרעס הגביר ר' אברהם קאמנדע והוא ישלח להרב הגאון החסיד אב"ד דספרדיים כ"ש מו"ה **אברהם חיים** נ"י לצורך בני העניים שמהם תצא תורה שיהי' להם הספקה הן על שכר לימוד ועל סידורים ועל חומשים וגמרות ותנ"ך ועל טליתות ועל תפילין כאשר יספר מוכ"ז בודאי כל אחד יכול לכתוב המבוקש שלו ויראה בלי ספק פלאי פלאות: ה"ק **אהרן משה מגזע צבי** מבראד: נולד בשבת חוהמ"ס בשנת **קהל"ת**.

ב"ה יום א' דברים **תר"י**.

שלום לאהו' ש"ב ומחו' הרב הגאון הגדול המפורסם פאר הדור עמוס עבודת בני ישראל כק"ש מ' **מרדכי זאב אינטינגא** יצ"ו נ"י.

הנה ראיתי במכתב אשר נכתב לכ"ת וגם העתקה אשר השיב כ"ת והטיב אשר דיבר דברים לאמיתן ויישר כחו וחילו, והנה במכתב הרכיב בתרי רחש"י דברים הסותרים צדיק ונותן עינו בכבוד ובמשרה והנה באמת איני רואה שום כבוד בדבר זה אמנם מצוה רבה היא כי אמרו ז"ל מי שזוכה מזמנים לו עניים הגונים ומי שאינו זוכה מכשילין אותו וכו' ומי כמוהם עניים הגונים אשר רובם שמו נפשם מנגד ומשליכין עסקי עוה"ז אחרי גיווס ויחיו בחיי צער ובכל יום מצפים לשלחן אחרים אשר חייהם אינם חיים כדי

לשקוד על התורה ועל העבודה ולהסתפח בנחלת ה', וגם אמרו במעלת הצדקה זו למעלה מזו הנותן ואינו יודע למי נותן והמקבל ואינו יודע ממי מקבל ובצדקה זאת תרווייהו איתנהו בה וגם מקיימים מצות הנביא דורש אין לה מכלל דבעי דרישה, והנה כל המצות צריכים להיות בדיבור מחשבה ומעשה ולקיים מצות דרישה במחשבה ודיבור תיקנו לנו אכנה"ג ברכת תשכון ועבודה והמעשה מקיימין במה שמפקחין על העניים השרויים בתוך פלטון של מלך ואשריהם לכל הנלוים להמצוה הזאת לש"ש הרי הוא בכלל מזכה את הרבים וכל המזכה וכו' ואם אומר אהי' ג"כ מהנטפלים להמצוה הזאת לא אוכל הרי הוא יודע אשר הרבה אני מתאנח על גודל הטרדה אשר לי ומונע אותי מלימודי ואיך יעלה על דעתי להוסיף עוד דבר אשר למעלה מכחי ואינני יכול להפילו. ואתפלא על אדם גדול כמוהו איך דובר דברים אלה והעלה אותן במכתב ואם יאמר כי איזה איש אמר לו דברים אלה משמי הלא אמרו ז"ל חכם שאמר דבר הלכה לאחר מעשה אין שומעין לו ק"ו בזה ואין לך לאחר מעשה גדול מזה אחר שרצו להעבירו מהתמנותו ומפרנסתו ולא הי' לו להאמין לו. ואל ירע בעיני כ"ת על שאיחרתי עד הנה להשיב כי זה ג"כ מרוב טררות אשר לא יתנני להרים את ידי, וגם היתה מאת המסבב כל כי במשך הזמן בא לי מכתב ממנו וגם מאחד ממקורביו ונראה כמתחרט ואין לך דבר שעומד בפני החרטה. דברי הכותב באהבה. הק' **שלום מבעלזא**.

ובקשתי למחול ולפרוס עבורי בשלום ידידי גיסו וחבירו הרב הגאון הגדול המפורסם וכו' ש"ב כק"ש מו"ה **יוסף שאול** יצ"ו נ"י.

ב"ה. יום א' פ' וישלח **הר"ת** לפ"ק. פה"ק **ראפשיץ**.

שלום שמו יתברך מהשלום שלו ה"ה כבוד אהו' ידיד עליון וכו"ד נ"י הרב המאה"ג מעוז ומגדל הגאון האמיתי גדול ברבים שמו בוצינא קדישא חו"פ פאר הזמן והדרו כש"ת מו"ה **שלום הלוי** נ"י צח יחי' נצח ויהי ה' לו לאור עולם:

אד"ש כמשפט הנני במכתבי לשחר פני כת"ה בדבר אשר בשבוע העברה הי' פה במחנתי ידידנו הרב **ר' שמעלקא** מקאלימייא נ"י בן הרב הצדיק המנוח מו"ה משה ליב מסאסיב זללה"ה אשר במכוון הנהיג נסיעתו פה בדבר הנכבדות המדובר בין בני ר' יחיאל נ"י ובין הרב הצדיק הקדוש מו"ה **ישראל מסאדיגערא** שליט"ט ונגמר בינינו אשר בני מהר"י שיחי' יסע בהצלחה לק"ק סאדיגערא על ההתקשרות בעזה"י ביום א' פ' ויגש הבע"ל וכאשר עסקנו באותו ענין מי ומי יהי' ההולכים עם בני שיחי' עלה על רעיוני לבקש מכת"ה שכבודו יסע עמו וכאשר נתוודע זאת לידידי הרב מהר"ש הנ"ל גילה לנו דעתו שמאור רצונו בזה, והנה ידעתי מאז כן עתה אשר הפליגו על תוה"ק טרדות שונות

וגם אתו הבינה יפלס הדבר במאזני שכלו שלא יצמח מזה חלילה איזה רעותא בוודאי לדבר יקר יחשב לי שיסע עם בני בצוותא ולאיש בינות כערך אשר אתו החכמה והמדע יספיק קוצר מילין וימחול כבודו הרמה ויודיעני תשובה נכונה על הב"ד המוקדם. הוכפל מבוקשי שימחול כ"ת להודיעני באר היטב על הב"ד רצונו וחפצו אם יסכים לדבר זה בלי חשש ועלי להשיב חטיבה לטובת כ"ת. והי' שלום לו ולכל נפשות ביתו וכל הנלוים אליו לטובה דבדי ידידו נצח דוש"ת בלונ"ח. הק' **אשר ישעי'** מראפשיץ. **ושלו** וי"ר לבנו ידידי המופלא ומופלג בתוי"ר מו"ה **יהושע** שיחי'.

רב שלום וברכה לידידי הרב הגאון מופה"ד בוצינא קדישא המפורסם בשער בת רבים נזר הדור פאר הזמן עטרת ראשינו מחו' ריע כאח לי פ"ה ע"ה נ"י כקש"ת מו"ה **שלום הלוי** שלי"ט האבד"ק קאמינקא.

שמעתי מפי ידיד נפשי הרב בנש"ק מו"ה יחיאל נ"י כי זכרתם גם אותי בתוך ידידות חברות חברים בידידות שמחת נפשם ותעלוזנה כליותי כי לא נשכחתי בעניי מאת ידידי מנוער ושמחתי מאוד במפעלותיו אשר פעל כת"ר וגמר קשר עבותות אהבה מחברת זיווג קדוש זרע קדושי עליונים נא מעתה וע"ע לא ימוש זכרוני ממנו:

ידידי יסלח נא בטובו לאשר אבקש ואל יהי' דברי למשא לפני קדושתו כי חכם כי"ב יבין תוכן הדבר. שמענו מפטירת כבוד הרב החסיד המפורסם מבערזאן וכי נתמנה בנו הרב הה"ג מו"ה **פייוויש** נ"י למלאות מקומו ורק איזה אנשים אשר המה במורדי אור מנעו הטוב ואנחנו לא נדע מה אתם לזה ימחול נא כבוד קדושתו ליסע לק"ק הנ"ל ובחכמתו ויראתו ובהשתדלות חריצותו יבין תוכן הדבר ואז נדע אם יש ממש בדבר גם יוכל כבוד קדושתו לדבר עם הגבירים וידעתי אשר דבריו יעשו פרי כי נכבד הוא להלל מאוד בעיני כל. ואם כי ידעתי ידידי כי כמשא כבד הוא לפני כבוד קדושתו לעשות כמו זר מעשיהו וליסע למרחק, אולם גודל אהבתו לבית אדמו"ר הקדוש הרב דק"ק ראפשיץ נ"י ויופיע אהבה בל תימוט לנצח וגם ידידות נועם קדושת אב הזקן א"א זצלה"ה לא ישכח לנצח מלהטיב עם זרעו גם בדבר אשר נגד כבודו ורצונו וד' הטוב יראה אמיתת מעשינו ויגמור בעדינו לטוב ולאשר ידעתי כל זה על כן הסיבותי לבבי לבקש זאת מכ"ק. וגם כי כבוד אדמו"ר הקדוש מפה שיחי' רצונו בזה אך מעכ"ת יודע דרכו בקודש כי אין דרכי להעמיס עול על שום אדם ובפרט על חבי"ב אולם כתבתי זאת בידיעתו ומחמת כבודו ולא אוכל להעריך דברים כראוי לגברא רבא קצרתי במאמרים וקרנו בכבוד ירום כנפשו ונפש ידידו חפץ שלומו ואהבתו. הק' **חיים הלברשטאם**.

פרק ז

הועתק מכי"ק הגאון הצדיק אא"ק מהו' **משה ליב מסאסיב** זצוקלה"ה. (ובדפוס בס' לקוטי רמ"ל עה"ת הוא בכמה שינוים).

לכהנים ולויים וישראלים הרבנים המופלגים היראים ושלמים כל חד לפום מעלתו **אנכי** באתי כמשיב מפני הכבוד ומפני היראה מי אנכי הקטן שבקטנים מעולם לא יראתי מפני אדון האדונים ואם לא חטאתי רק זאת שאני אומר מאה ברכות בכל יום בלא יראה ופחד אשר בעוה"ר אני מכעיס להשי"ת ב"ה וב"ש מאה פעמים בכל יום אוי לי ואוי לנפשי מה שאני פוגם בכל יום בלא זאת ובלא זאת אשר אם אין יראה אין כלום לזאת שפל כמוני טוב לסתום גרוני אדם יראה לעינים ואלקים יראה לבב צדיק ראשון בריבו וכו' וכל הבולם עצמו מן המריבה כו' ע"ז באתי לבקש להרבות שלום בעולם אשר אם אין שלום אין כלום גם ביצחק יקרא לך זרע כשר ומה שאתם דואגים עבור ש"ב הרב המופלג בתורה וביראה משמח אלקים ואנשים מו"ה פייביל אבד"ק לעחוויץ הש"י יהי' בעזרו לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. דברי השפל ונבזה **משה יהודא ליב מבראד** .

צוואת ר' משה מפשעווארסק

כתב צוואה מהרב הקדוש המקובל האלקי א"א רב ספרא קדישא אדמו"ר מוה' **משה סופר מפרשעווארסק** זצוקלה"ה בעהמ"ח סה"ק אור פני משה עה"ת.

כבר אמרו חז"ל אין מודיעין קיצו של בשר ודם. ומי יודע אינש ונאמר כדגים הנאחזים במצודה וגו' וניטל רוב המדבר שבלשונו לפעמים. לכך אמרתי לכתוב צוואה עודי בחיי. וסימן אשר יעשה אותם האדם וח"י בהם:

א בקשתי לאלופי נגידי חבורא קדישא בראותם הכבדת חולי אזי לא יעודין ממטתי לומדי תורה או מגידי תהלים בשפה ברורה. וכאשר יראו סימני גסיסה אזי מחול ימחלו על כבודם לומר לי שאשנה משנה ו' בפ"ד ממס' זבחים לשם ששה דברים הזבח נזבח וכו' ואם לא אזכור את המשנה אזי יאמרו מתוך המשניות מלה במלה כמה פעמים עד יציאת הנשמה:

ב כאשר יוציאו אותי ממטתי על הארץ (אפהייבין) אזי כאשר יגיעו ממטתי פחות מג' טפחים לארץ אזי יזרקו אותי על הארץ והוא רחום יכפר עון כאלו נסקלתי בב"ד של מעלה וגם בהשכיבי בקברי יעשו כן. והעיקר להשכיב אותי על הארץ להדיא בלא קש ותבן כלל וכלל:

ג תכף ומיד בשלישי לחולי' או קודם לזה יזכירוני לומר וידוי הגדול מתוך של"ה הקדוש לומר בעת ישוב הדעת. וראיתי בצוואת הגאון מו"ה שעפטיל ז"ל כתב א"א ז"ל בספרו

אדם כשמגיע ימיו למות עומד השטן ב"מ על צדו ומפתה אותו ואומר לו כפור באלקי ישראל ואדם אין לו דעת באותן הימים ר"ל עיין בס' יש נוחלין. ע"כ גם אנכי עצם נבזה עומד מעכשיו בפני השי"ת הגדול ב"ה וב"ש ושכינתיה ובפני ב"ד של מעלה. ובב"ד של מטה. שהנני מוסר מודעה אם חלילה וחס שאדבר סמוך למיתה איזה דיבור שלא כהוגן יהיו אותן הדברים בטלין ומבוטלין לא שרירין ולא קיימין על עצמן. והדברים של עכשיו הם קיימים כאשר אני מקבל על עצמי ומעיד אני שהקב"ה הוא סיבת כל הסיבות ומהווה כל הויות והוא נצחי ראשון לראשונים ואחרון לאחרונים שמע ישראל ד' אלקנו ד' אחד וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד והן הן הדברים שאני מקבל על עצמי מעכשיו לעולמים. הק' **משה הלוי בן אסתר**

ד עסקי המת היינו תכריכים וארון לא יתעסקו רק אנשים טבולים ואם יהי' עת צינה אני מטריח אותם אמנם מי שרגיל במקוואות בעת הקור יקיים אל תמנע טוב מבעליו. וחלילה באזהרה גדולה שיגעו נשים במלבושי היינו רק אנשים חייטים טבולי יום השי"ת ישלם פעלם:

ה הנני מבקש להחבורה קדושה שבשעת טהרה יצוו להמתעסקים להריק ט' קבים בפעם א' ולהזהר מחציצה הפוסלת הטבילה ובודאי החבורה קדושה קדושים הם ויעשו הכל כתורה אמנם באתי כמזכיר:

ו בשעת הנחה בקבר יקיימו ג"כ מצות סקילה ויזהרו שלא יהא שום חציצה בין גופי לארץ כגון קיסמין דקין וכיוצא החוצצים הקשה לבשר להתעכל ונודע שיש צעד מתחולל לאדם טרם יתעכל הבשר:

ז הנני גוזר בחרם הגדול שלא ילוו אותי בני ביתי הן זוגתי ובני הן שאר בני ביתי כולם בכלל חלילה לזוז מאסקופת הבית רק ישארו בבית. גם טרם נסיעתי מביתי לקברי יעשו פדיון נפש היינו ק"ס מטבעות כסף שיצאו באותן הימים. ואם לא תשיג ידי אזי יעשו בפרוטות נחושת כמספר שמי משה ויתחלקו לעניים הגונים. וימהרו בכל מה דאפשר במרוצה לקברי ולא יעמדו כלל וכלל:

ח לחצוב לי קבר מקום בינוני לא עולה ויורד ויתן לחבורה קדושה י"ח זהובים ויקבלו ברצון טוב כאלו המה ח"י אדומים ולמתעסקים ב' זהובים. חלילה וחלילה להספיד אות' כדרך הספדנים להמציא שבחים להנפטר אמנם ראיתי בס' ז"ל אם משבחים את המת בדבר שלא הי' בתמימות כאשר ראו לעינים אזי המת ישא ענשו עד מאוד והנני באתי בויחל משה להבא להספידני ולומר לו לנכח אחי חביבי מה לך להפסיל כחי ולהעומדני עון כיוצא וכבר כתוב גם ענוש לצדיק לא טוב ודרשו חז"ל לא טוב לצדיק שיענש איש

אחר על ידו:

ט למהר לחצוב לי מצבה על קברי ולא יהי' כתוב בה רק נוסח זה מצבת קבורת **משה בן יצחק הלוי** שנפטר ביום פלוני תנצב"ה. ולא יותר וחלילה לשנות:

י הלא נתחדש חבורה לומדי תורה והמה בכתובים גם אני כתוב שם שנתקבלתי אחר פטירת המנוח הכשר והתמים מו"ה **צבי בר"ץ**. בכן באתי מעלי כל מה שכתוב שם:

יא הנני מבקש מכל או"א בעשר לשונות של תפילה שבימי שבעה ילמוד כל אחד ג' משניות חוץ מהשיעור שיש לו ללמוד, ילמוד עבור נשמת **משה בן אסתר** ובכלות ימי שבעה יעשה כל אחד לו כמו סימן מובהק במשניות שלו שלא ישכח ללמוד בכל יום רק משנה אחד בשבילי, ולומר יהי רצון וכו' ואם לא יהי' לו פנאי להאריך אזי יאמרו סתם משנה זו אני לומד לשם יקבה"ו וכו' עבור נשמת **משה בן אסתר** לתקן נר"ן שלו וזה ודאי חסד של אמת כמאמר חז"ל וכו':

יב אם ישאר מעות מעשר אחרי אזי יתחלקו לקרובי העניים וקרוב קרוב קודם. והנה יש בין ספרים שלי כמה ספרים אשר נכתב בהם בראש הדף בפתיחה ניקח בכסף מעשר בכן יקחו אותם לבהמ"ד חסידים ולא יעכבו אנשים לעצמם כי הם קודש אמנם הם לכל אחד מבני העיר ללמוד בתוכם:

יג והנה ימים כבירים הגדיל השי"ת חסדו עלי לכתוב פירוש בדרך מוסר על כמה פסוקים ומימרות והמה בכתובים יזהרו לשמרם מאבידה וכליון. ואולי א' ממשפחתינו ידפיס אותם בלקחו הסכמות:

יד כאשר ילבשו אותי בטלית בקשתי מאוד ומאוד לחתוך השלאקין מהטלית שהוא צבע בלאה וישאר רק הלבן בטלית ויעשו הציצית בהכנפות. ולא יהיו פסולין רק יהיו תחובים בהכנפות ובקשתי מאוד ומאוד על דבר הזה כי שם למעלה רק לובן העליון:

טו אבקש מבני **נחמן הלוי** שכאשר יאמר קדיש אחר פטירתי יכוין שהבל פיו שלו יכבה שלהבת להבת גיהנם וכאשר יתפלל לפני התיבה יסיר ממחשבתו מחשבת חוץ וזיל קרי בי' רב איך ומה מתפללים ובכוונת הלב. דהיינו בס' חסידים ובדברי כבושין ובשל"ה ובר"ח. ובאם אפשר ילמוד עם אחיו דוד בכל יום גם ספר מוסר וטוב לך:

טז בירושה שיהי' נשאר אחרי יתנו לזוגתי סך שלש מאות ועשרים זהובים פוליש פרעון כתובה. והכתובה מונחת בס' כנפי יונה בסוף הספר וכאשר ישלמו יקרעו הכתובה:

יז ובספרים כך ינהגו החומשים טובים יקח בני נחמן ולעומת זה יקח בני דוד חק לישראל ומשניות וספרים יתנו לחתני **שלמה זלמן**. ומשאר ספרים יתנו לחתני השני **שלמה ישראל** סך ספרים שיהיו שוים ד' אדומים. והשאר יחלקו בשוה שני אחים הנ"ל:

יח והס"ת שלי יגיהו אותה היטב מרישא לסיפא. וימכרו אותה להנגיד מו"ה **ליביש מלבוב** והמעות יתנו לאיש בטוח ויהי' לנשואי נכדי בנות דוד ומה שיהי' יותר מעות אזי יחלקו בשוה השני אחים הנ"ל עם אמכם רחל כ"ד אביכם **משה בן אסתר**: **נפטר י"ב טבת** שנת **תקס"ו** לפ"ק.

העתקתי מכי"ק אצל נכדו הרבני החסיד מו"ה **הערציל סופר** דק"ק **קאמינקא** נ"י.